

**«Қазақтеңізкөлікфлоты»
Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС**

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	4
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	5-47

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің Басшылығы мен Қатысушысына

Пікір

Біз «Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі - «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне Қазақстан Республикасында қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Басшылықтың шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және Топ аудитінің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалардың назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, солармен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Динара Малаева
Аудитор

Аудитордың 2016 жылғы 25 ақпандағы
№ МФ-0000323 біліктілік күәлігі

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2022 жылғы 1 наурыз

Рустамжан Саптаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде
берген сериясы МФЮ-2 №0000003
болатын Қазақстан Республикасының
аумағында аудиторлық қызметпен
айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

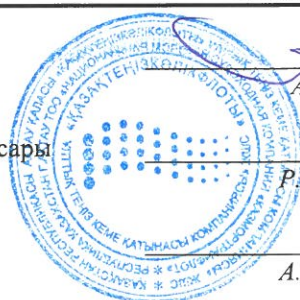
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	5	44.363.036	46.951.872
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	6	481.054	500.248
Материалдық емес активтер	7	69.736	88.428
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	8	216.900	211.455
Басқа да айналымнан тыс активтер		28.974	35.487
		45.159.700	47.787.490
Айналымдағы активтер			
Қорлар	9	564.159	496.157
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		1.468.810	1.429.131
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	10	6.194.695	8.866.531
Басқа да айналымдағы активтер	11	975.541	2.779.348
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	8	774.927	1.596.457
Ақша қаражаты мен оның баламалары	12	4.399.051	8.949.136
		14.377.183	24.116.760
Активтердің жиыны		59.536.883	71.904.250
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Жарғылық капитал	13	11.575.721	11.575.721
Шетел валютасын қайта есептеу бойынша резерв		7.066.468	6.840.303
Бөлінбеген пайда		15.303.207	22.931.450
Капитал жиыны		33.945.396	41.347.474
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Алынған қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі	15	16.309.086	18.872.763
Резервтер		43.564	50.077
Пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	25	1.197.787	2.909.229
		17.550.437	21.832.069
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Жалдау бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	14	254	1.003.019
Алынған қарыздардың ағымдағы бөлігі	15	2.632.253	2.567.130
Операциялық жалдау үшін алынған қысқа мерзімді аванстар		-	6.806
Шарт бойынша міндеттемелер	16	169.715	27.549
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	17	5.032.722	4.418.012
Табыс салығы бойынша міндеттеме		432	5.893
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	18	205.674	696.298
		8.041.050	8.724.707
Міндеттемелер жиыны		25.591.487	30.556.776
Капитал мен міндеттемелер жиыны		59.536.883	71.904.250

Бас директор

Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Бас бухгалтер

А.Е. Оржанов

Р.Г. Сүлейменов

А.О. Бекжанова

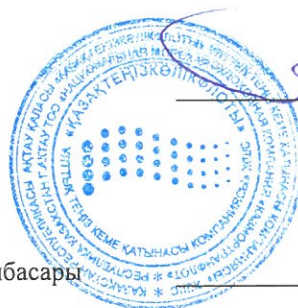
1-30 бет аралығында ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	19	38.875.955	59.065.039
Жалға беруден түскен кіріс	20	4.914.433	14.896.843
Түсім		43.790.388	73.961.882
Көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	21	(42.287.971)	(51.983.574)
Жалпы пайда		1.502.417	21.978.308
Жалпы және әкімшілік шығыстар	22	(5.171.591)	(3.114.499)
Өткізу шығыстары		(604.579)	(689.707)
Құнсыздану залалы	5, 6	(4.452.723)	(10.491.086)
Басқа да операциялық кірістер	23	1.645.451	1.070.652
Басқа да операциялық шығыстар	23	(1.242.983)	(436.230)
Операциялық (зиян)/пайда		(8.324.008)	8.317.438
Қаржылық кірістер	24	42.175	127.892
Қаржылық шығыстар	24	(925.624)	(1.253.932)
Бағамдық айырма, нетто		205.144	320.630
Салық салынғанға дейінгі (зиян)/пайда		(9.002.313)	7.512.028
Пайда салығы бойынша үнемділік/(шығыс)	25	1.374.070	(1.814.567)
Бір жылғы (зиян)/пайда		(7.628.243)	5.697.461
Басқа да жиынтық кіріс			
Келесі кезеңдерде пайданың немесе зиянның құрамына қайта сыныптауға жататын басқа да жиынтық кіріс сомалары (салықтарды шегере отырып)			
Шетелдік бөлімшелердің есептілігін қайта есептеуден болған бағамдық айырмалар		226.165	962.399
Салықтарды шегере отырып, бір жылғы басқа да жиынтық кіріс		226.165	962.399
Салықтар шегерілген жылғы жиынтық (зиянның)/кірістің жиыны		(7.402.078)	6.659.860

Бас директор

А.Е. Оржанов

Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Р.Г. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

1-30 бет аралығында ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

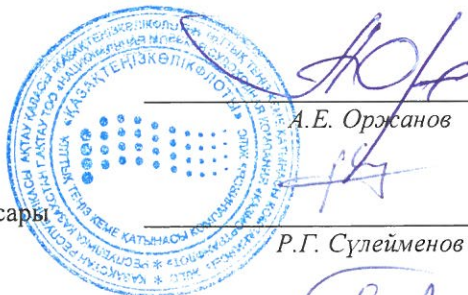
2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Операциялық қызмет			
Сатып алушылардан түскен ақша түсімдері		44.121.775	69.356.878
Өнім жеткізушілерге ақшалай төлемдер		(40.278.234)	(55.707.900)
Жұмыскерлерге ақшалай төлемдер		(1.694.540)	(1.811.826)
Бюджетке ақша төлемдері және басқасы		(818.270)	(3.708.957)
Эскроу шоттан ақша қаражатын аудару		-	512.507
Алынған пайыздар		96.915	67.416
Төленген пайыздар	15	(952.313)	(1.787.594)
Пайдаға төленген салық		(573.511)	(2.402.310)
Операциялық қызметтен (пайдаланылған)/алынған таза ақша ағындары		(98.178)	4.518.214
Инвестициялық қызмет			
Негізгі құралдарды және басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатудан түсетін түсім		392.483	5.648.364
Банк салымдарын қайтару		850.185	-
Материалдық емес активтерді сатып алу		(8.205)	(27.132)
Негізгі құралдарды сатып алу		(1.812.472)	(91.589)
Инвестициялық қызметте (пайдаланылған)/алынған таза ақша ағындары		(578.009)	5.529.643
Қаржылық қызмет			
Қарыздарды өтеу	15	(3.011.392)	(3.129.479)
Кепілдік бойынша міндеттемелерді өтеу	15	-	(1.383.084)
Қаржылық жалдау бойынша өтеу	15	(983.127)	(3.839.891)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(3.994.519)	(8.352.454)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі/ (азаяуы)		(4.670.706)	1.695.403
Ақша қаражаты мен оның баламаларына таза бағамдық айырма		120.621	948.696
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		8.949.136	6.305.037
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары	12	4.399.051	8.949.136

АҚШАЛАЙ ЕМЕС ОПЕРАЦИЯЛАР – АҚПАРАТТЫ ҚОСЫМША АШЫП КӨРСЕТУ

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде Компания, табыс салығы бойынша алдын ала төлеммен бірге 201.421 мың теңге сомада (2020 жылғы 31 желтоқсан: 0 теңге) жеке табыс салығын, әлеуметтік салық пен қосылған құн салығын қоса алғанда, төленуге жататын салықтарды өзара есепке алды.

Бас директор

А.Е. Оржанов

Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Р.Г. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

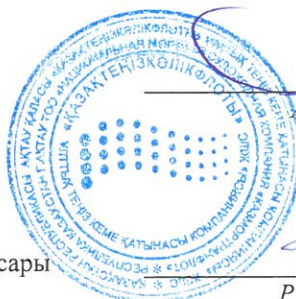
1-30 бет аралығында ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Шетел валютасын қайта есептеу бойынша резерв	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға	11.575.721	5.877.904	17.233.989	34.687.614
Бір жылғы пайда	-	-	5.697.461	5.697.461
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	-	962.399	-	962.399
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	962.399	5.697.461	6.659.860
2020 жылғы 31 желтоқсанға	11.575.721	6.840.303	22.931.450	41.347.474
Бір жылғы зиян	-	-	(7.628.243)	(7.628.243)
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	-	226.165	-	226.165
Бір жылғы жиынтық зиян жиыны	-	226.165	(7.628.243)	(7.402.078)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	11.575.721	7.066.468	15.303.207	33.945.396

Бас директор

А.Е. Оржанов

Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Р.Г. Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О. Бекжанова

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» АҚ Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1998 жылғы 4 желтоқсандағы қаулысына сәйкес құрылып, 1998 жылғы 29 желтоқсанда тіркелді. 2013 жылғы 21 қазанда Директорлар кеңесінің шешіміне сәйкес «Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» АҚ «Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестік (бұдан әрі – «Компания») болып қайта құрылды. Компания Қазақстан Республикасының ұлттық теңіз сауда флотын құру және отандық жүктердің халықаралық теңіз тасымалын ұйымдастыру мақсатында құрылды.

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ ҰК» немесе «Бас компания») Компанияның жалғыз қатысушысы болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі бақылайтын, 90% иелік ету үлесімен «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ») ҚМГ ҰК бақылаушы акционері болып табылады, үлестің 10% Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке Компанияның және оның еншілес ұйымдарының, бірлесіп «Топ» деп аталады, қаржылық есептіліктері кіреді. Компанияның еншілес ұйымдарының тізімі *2-ескерпнеде* келтірілген.

Топ қызметінің негізгі түрлерінің бірі Ақтау портынан халықаралық нарыққа теңіз арқылы қазақстандық шикі мұнайды тасымалдау, Қара және Жерорта теңіздерінде шикі мұнайды тасымалдау, құрғақ жүктерді тасымалдау, сондай-ақ сервистік флот қызметтерін көрсету болып табылады.

Топтың меншікті флотын бес мұнай құю танкері («Алматы», «Астана», «Ақтау», «Алтай» және «Алатау»), өздігінен жүретін екі баржа («Бүркіт» және «Сұңқар»), бір контейнер тасушы («Барыс») және үш сүйрегіш кеме мен өздігінен тиіп-түсіретін төрт баржа сияқты көмекші кемелер құрайды.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 130000, Ақтау қаласы, 14 ықшамауданы, 70-ғимарат.

Топтың қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілігін Бас директор, Бас директордың Экономика және қаржы жөніндегі орынбасары мен бас бухгалтер 2022 жылғы 1 наурызда шығаруға бекітті.

2. ТОПТЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан – «ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілік, есеп саясатында және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде сипатталғандарды қоспағанда, тарихи құны бойынша есепке алу әдісінің негізінде дайындалған. Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің барлық сомалары, егер өзгесі көрсетілмесе, мыңдық мәндерге дейін дөңгелектенген.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір сыни бухгалтерлік бағалаулар мен жорамалдарды пайдалануды талап етеді. Сондай-ақ ол басшылықтан Топтың есеп саясатын қолдану процесінде пайымдауларды қолдануды талап етеді. Пайымдауларды қолданудың барынша жоғары дәрежесін немесе барынша жоғары күрделілікті қолдануды болжайтын қызмет аялары немесе жорамалдар мен бағалаулар шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар *4-ескерпнеде* ашылып көрсетілген. Мұндай бағалаулар шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау күніне қолда бар ақпаратқа негізделген. Осылайша, келешектегі нақты нәтижелер осы бағалаудан ерекшеленуі мүмкін.

Үздіксіз қызмет қағидаты

Шоғырландырылған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздік қағидатының негізінде әзірленген, әрі ол әдеттегі қызметтің барысында әдеттегі қызметтің жалғастырылуын, активтердің өткізілуін және міндеттемелердің өтелуін көздейді.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ 7.628.243 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 5.697.461 мың теңге) сомасында зиян шекті. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы активтері оның ағымдағы міндеттемелерінен 6.336.133 мың теңгеге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 15.392.053 мың теңге) асты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ТОПТЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Үздіксіз қызмет қағидаты (жалғасы)

Басшылық Топтың өз қызметін қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес жалғастырады деп пайымдайды және мұндай пайымдауды қабылдау кезінде басшылық Топтың ағымдағы ниеттері мен қаржылық жағдайын назарға алды. Атап айтқанда, келесі факторлар Топтың өз қызметін қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес жалғастыру қабілетін бағалау кезінде қарастырылды:

- Топтың құлдырау жағдайында қызметті қолдау үшін ақша қаражаты жеткілікті;
- Топ өтімділікті сақтау бойынша іс-қимылдарды жасады;
- ұйымның бизнес-моделін және тиісті тәуекелдерді талдау;
- жақын арадағы 12 айда Топ контейнерлік тасымалдау үшін Сұңқар кемесін жаңартуды аяқтауды ниеттеніп отыр;
- Топ Каспий теңізіндегі «Түркменбаша» және «Алят» кемежайлары арасында жүк тасымалына белсенді қатысып келеді;
- Топ басшылығы Топ Каспий теңізінде контейнерлерді негізгі тасымалдаушылардың біріне айналатындығына сенімді. Қазіргі сәтте, Топтың «Барыс» бір контейнер тасушы бар, сондай-ақ Топ контейнерлік тасымалдау үшін «Сұңқар» кемесін жаңарту процесінде.

Шоғырландыру негізі

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке Компанияның және оның еншілес ұйымдарының қаржылық есептілігі кіреді. Егер Топ инвестициялау объектісіне қатысудан болатын ауыспалы кіріспен байланысты тәуекелдерге ұшыраған жағдайда бақылау жасалады немесе мұндай кірісті алуға құқығы, сондай-ақ инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асырудың көмегімен кіріске әсер ету мүмкіндігі бар. Атап айтқанда, Топ тек егер келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар объектісін бақылайды:

- Топтың инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының маңызды қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы кіріспен байланысты тәуекелдерге ұшырағыштығының немесе мұндай кірісті алуға құқықтарының болуы;
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асырудың көмегімен кіріске әсер ету мүмкіндігі бар.

Әдетте, дауыс беру құқықтарының көп болуы бақылаудың болуын білдіреді деп болжанады. Мұндай жорамалды растау үшін және Топтың инвестициялар объектісіне қатысты дауыс беру құқықтарының көпшілігі немесе ұқсас құқықтары болған кезде Топ мұндай инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен жағдайларды ескереді:

- инвестициялар объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс беру құқықтары және әлеуетті дауыс беру құқықтары.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш құрамдасы бірінің немесе бірнешеуінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес ұйымға бақылауды алған кезде еншілес ұйымның шоғырлануы басталады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылғанда тоқталады. Сатып алынуы немесе есептен шығарылуы жыл ішінде болған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе зиян және басқа да жиынтық кірістің (БЖК) әрбір құрамдасы Топтың бас компаниясының акционерлеріне және тіпті егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінде теріс сальдоға әкеліп соқтырған жағдайда да, бақыланбайтын қатысу үлестеріне жатады.

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ТОПТЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шоғырландыру негізі (жалғасы)

Қажет болғанда еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі мұндай ұйымдардың есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетіледі. Топішілік барлық активтер мен міндеттемелер, меншікті капитал, кірістер, шығыстар және Топ ішінде операцияларды жасау нәтижесінде туындайтын ақша ағындары шоғырландыру кезінде толығымен алынып тасталады.

Бақылауда айырылмастан еншілес ұйымдағы қатысу үлесін өзгерту меншікті капиталмен операция ретінде ескеріледі.

Егер Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылып қалса, ол тиісті активтерді (оның ішінде гудвилді), міндеттемелерді, бақыланбайтын қатысу үлестерін және меншікті капиталдың басқа да құрамдастарын тануды тоқтатады және туындап қалған пайданы немесе зиянды пайда немесе зиян құрамында мойындайды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі еншілес ұйымдарда қатысу үлестері болды:

Компания	Негізгі қызмет	Тіркелген жері	Қатысу үлесі	
			2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд»	Қара және Жерорта теңіздерінде шикі мұнайды теңізбен тасымалдау	Мэн аралы	100%	100%
«Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд»	Топқа қызмет көрсететін агент компания ретінде операциялар жүргізеді және коммерциялық басқару жөніндегі келісімге сәйкес кірістерді түсіреді	Ұлыбритания	100%	100%
«Алтай Шиппинг Лтд»	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін теңіз арқылы халықаралық нарықтарда тасымалдау және меншігіндегі танкерді жалға беру	Маршалл аралдары	100%	100%
«Алатау Шиппинг Лтд»	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін теңіз арқылы халықаралық нарықтарда тасымалдау және меншігіндегі танкерді жалға беру	Маршалл аралдары	100%	100%

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

2021 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын немесе Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеген жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін стандарттар мен түсіндірмелерге кейбір стандарттар мен түзетулер 2021 жылы алғаш рет қолданылды. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

9 ХКЕС-ке (IFRS), 39 ХКЕС-ке (IAS), 7 ХКЕС-ке (IFRS), 4 ХКЕС-ке (IFRS) және 16 ХКЕС-ке (IAS) түзетулер – «Базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау – 2-кезең»

Түзетулер ұсыныстың банкаралық мөлшерлемесі (IBOR) баламалы іс жүзіндегі тәуекелсіз пайызсыз мөлшерлемеге ауыстырылған жағдайларда қаржылық есептілік үшін болатын салдарды түзету үшін қолданылатын уақытша босатуларды білдіреді.

Түзетулер мыналарды көздейді:

- практикалық сипаттағы жеңілдетуді, соған сай реформамен тікелей талап етілетін шарттың өзгеруі немесе ақша ағындарының өзгеруі нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне баламалы болатын құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ретінде қарастырылуы тиіс;
- хеджирлеу ара қатынастарының анықтамасына және хеджирлеу ара қатынастарын тоқтатпастан хеджирлеу жөніндегі құжаттамаға IBOR реформасымен талап етілетін өзгерістерді енгізуге жол беріледі;
- ұйымдарға тәуекелсіз мөлшерлемесі бар құрал ұйымның қарауына қарай хеджирлеу ара қатынастары шеңберінде тәуекелі бар құрамдас ретінде айқындалған жағдайларда бөлек сәйкестендірілетін құрамдастарға қатысты талаптарды сақтау қажеттілігінен уақытша босату беріледі.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді. Топ, егер бұл қажет болса, келешек кезеңдерде практикалық сипаттағы жеңілдіктерді қолдануға ниетті.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ТОПТЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«2021 жылғы 30 маусымнан кейін қолданылған COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығару» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

2020 жылғы 28 мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды – «COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығару». Бұл түзету COVID-19 пандемиясының тікелей салдары ретінде туындайтын жалдау бойынша иеліктен шығарулар болған жағдайда жалдау шарттарының түрлендірулерін есепке алу бөлігінде жалға алушылар үшін 16 ХҚЕС (IFRS) талаптарын қолданудан босатуды көздейді. Іс жүзіндегі сипаттағы жеңілдік ретінде жалға алушы жалға беруші COVID-19 пандемиясымен байланысты ұсынған жалдау бойынша иеліктен шығару жалдау шартының түрлендіруі болып табылатындығын сараламау шешімін қабылдай алады. Мұндай шешімді қабылдайтын жалға алушы COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығарумен негізделген жалдау төлемдерінің кез келген өзгерісін мұндай өзгеріс есепте, егер ол жалдау шартының түрлендіруі болып табылса, 16 ХҚЕС-ке (IFRS) сай көрсетілетіндей етіп ескеруі тиіс.

Бұл түзету 2021 жылғы 30 маусымға дейін қолданылады деп болжанды, алайда COVID-19 пандемиясының жалғасып отырған ықпалына орай ХҚЕС жөніндегі кеңесі 2021 жылғы 31 наурызда практикалық сипаттағы жеңілдіктерді қолдану мерзімін 2022 жылғы 30 маусымға дейін ұзартуды шешті.

Жаңа түзету 2021 жылғы 1 сәуірден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолданылады.

Топтың COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша қандай да бір берілген жол беруі жоқ, бірақ қажет болған жағдайда ол рұқсат етілген кезең ішінде практикалық сипаттағы жеңілдікті қолдануды жоспарлап отыр.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Топтың қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер келтіріледі. Топ осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылатын болса, олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес ақпаратты ашып көрсету мен бағалау, ұсыну және ашып көрсету мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа ауқымды стандарты 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» шығарды. 17 ХҚЕС (IFRS) күшіне енгенде, ол 2005 жылы шығарылған 4 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттарын» ауыстырады. 17 ХҚЕС (IFRS) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан сақтандыру шарттардың барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан ерекшеленетін сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру), сондай-ақ дискрециялық қатысу талаптарымен белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қолданылады. Қолданылу аясынан бірнеше ерекшелік бар. 17 ХҚЕС (IFRS) негізгі мақсаты сақтандыру шарттарын есепке алу моделін ұсыну болып табылады, әрі ол сақтандырушылар үшін барынша тиімді әрі бірізді болып табылады. Алдыңғы жергілікті есепке алу саясаттарына негізделетін 4 ХҚЕС (IFRS) талаптарымен салыстырғанда, 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыру шарттарын есепке алудың жан-жақты моделін ұсынып, есепке алудың барлық ақылға қонымды аспектілерін қамтиды. 17 ХҚЕС-тің (IFRS) негізінде келесімен толықтырылған ортақ модель жатыр:

- Тікелей қатысу талаптарымен сақтандыру шарттары үшін белгілі бір түрлендірулер (ауыспалы сыйақы әдісі).
- Жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттарға арналған.

17 ХҚЕС (IFRS) 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте салыстырмалы ақпаратты ұсыну қажет. Ұйым 17 ХҚЕС-тің (IFRS) алғаш рет қолданылу күніне немесе соған дейін 9 ХҚЕС (IFRS) пен 15 ХҚЕС (IFRS) қолданады деген талаппен мерзімінен бұрын қолдануға жол береді. Бұл стандарт Топқа қатысты қолданылмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ТОПТЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

«Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу» 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2020 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 1 ХҚЕС-тің (IAS) 69-76 тармақтарына түзетулерді шығарды, оларда міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді етіп жіктеуге қатысты талаптар түсіндіріледі. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы деп нені түсінуге болады;
- міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңына болуы тиіс;
- міндеттемелердің жіктелуіне ұйымның міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдылығы да ықпалын тигізбейді;
- міндеттеменің талаптары оның жіктелуіне ықпалын тигізбейді, тек егер айырбасталатын міндеттемеге ендірілген туынды құрал өз бетімен үлестік құрал болып табылмаса ғана.

Мұндай түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ретроспективті түрде қолданылады. Қазіргі уақытта Топ бұл түзетулердің міндеттемелердің ағымдағы жіктелуіне ықтимал ықпалын және қолданыстағы қарыз шарттары бойынша талаптарды қайта қарау қажеттілігін саралайды.

«Концептуалдық негіздерге сілтемелер» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «*Бизнесерді біріктіру*» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды – «*Концептуалдық негіздерге сілтемелер*». Бұл түзетулердің мақсаты – 1989 жылы шығарылған «*Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасына*» арналған сілтемелерді, стандарттың талаптарына айтарлықтай өзгертулерді енгізбестен, 2018 жылғы наурызда шығарылған «*Қаржы есептерін ұсынуудың концептуалдық негіздеріне*» арналған сілтемелерге ауыстыру.

Сондай-ақ Кеңес 37 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жататын міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін «2 күннің» әлеуетті табысының немесе шығындарының пайда болуын болдырмас үшін 3 ХҚЕС-те (IFRS) мойындау қағидатынан ерекшелікті немесе егер олар жеке операциялардың шеңберінде туындаған болса, «*Міндетті төлемдер*» 21 (IFRIC) КРМФО Түсіндірмелерін қосты.

Сол уақытта Кеңес шартты активтерге қатысты 3 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданыстағы талаптарын түсіндіріп беруді шешті, әрі оларға «*Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасына*» арналған сілтемелерді ауыстыру ықпалын тигізбейді.

Мұндай түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және перспективті түрде қолданылады.

«Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдаланғанға дейінгі түсімдер» 16 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «*Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдаланғанға дейінгі түсімдер*» құжатын шығарды, ол ұйымдарға негізгі құралдар объектісінің бастапқы құнынан бұл объектіні орналасқан жеріне дейін жеткізу процесінде жасалған бұйымдарды сатудан және оны басшылықтың ниетіне сәйкес пайдалану үшін талап етілетін күйге келтіруден түсетін қандай да бір түсімдерді есептен шығаруға тыйым салады. Осының орнына ұйым мұндай бұйымдарды сатудан түсетін түсімдерді, сондай-ақ бұл бұйымдарды шығару құнын пайданың немесе зиянның құрамында мойындайды.

Бұл түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ұйым бұл түзетулерді алғаш рет қолданатын кезеңде ең бірінші болып ұсынылған қаржылық есептіліктің басталу күніне (немесе содан кейін) пайдалану үшін қолжетімді болған негізгі құралдардың объектілеріне қатысты ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

Бұл түзетулер Топқа айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ТОПТЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

37 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер – «Ауыртпалық түсіретін шарттар – шартты орындау шығындары»

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 37 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді шығарды, оларда ұйым қандай шығындарды шарттың ауыртпалық түсіретіндігін немесе залал келтіретіндігін бағалау кезінде ескеруі тиіс екендігі түсіндіріледі.

Түзетулер «шартпен тікелей байланысты шығындарға» негізделген тәсілді қолдануды көздейді. Тауарларды беруге немесе қызметтерді көрсетуге арналған шартпен тікелей байланысты шығындарға бұл шартты орындауға арналған қосымша шығындар, сол сияқты шартты орындаумен тікелей байланысты бөлінген шығындар жатады. Шартпен тікелей байланысты емес жалпы және әкімшілік шығындар оларды шарт бойынша контрагент ашық түрде өтеуге тиіс болған жағдайлардан басқа, алынып тасталады.

Мұндай түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Топ бұл түзетулерді солар бойынша бұл түзетулерді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басына өз міндеттерін орындамаған шарттарға қолданады.

«Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету – Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолданатын еншілес ұйым

2018-2021 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес «Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды. Бұл түзетуге сай 1 ХҚЕС-тің (IFRS) D16(a) тармағын қолдануды шешкен еншілес ұйым бас ұйымның ХҚЕС-ке өту күніне сүйене отырып, бас ұйымның қаржылық есептілігінде көрсетілген сомаларды пайдалана отырып жинақталған бағамдық айырмаларды бағалауға құқылы. Бұл түзету 1 ХҚЕС-тің (IFRS) D16(a) тармағын қолдануды шешкен қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға қолданылады.

Бұл түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

«Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету – қаржылық міндеттемелердің мойындалуы тоқтаған жағдайда «10% тестісін» жүргізу кезіндегі комиссиялық сыйақы

2018-2020 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды. Түзетуде ұйым жаңа немесе түрлендірілген қаржылық міндеттеменің талаптары бастапқы қаржылық міндеттеменің талаптарынан айтарлықтай ерекшеленетіндігін бағалау кезінде ескеретін комиссиялық сыйақы сомалары түсіндіріледі. Мұндай сомаларға тек, кредитор немесе қарыз алушы басқа тараптың атынан төлеген немесе алған комиссиялық сыйақыны қоса алғанда, белгілі бір кредитор мен қарыз алушының арасында төленген немесе алынған комиссиялық сыйақылар ғана жатады. Ұйым бұл түзетуді ұйым бұл түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолдануы тиіс.

Бұл түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Топ бұл түзетуді ол бұл түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолданады.

Бұл түзету Топқа айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

«Ауыл шаруашылығы» 41 ХҚЕС-ке (IAS) түзету – әділ құнды бағалау кезіндегі салық салу

2018-2020 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес «Ауыл шаруашылығы» 41 ХҚЕС-ке (IAS) түзетуді шығарды. Бұл түзету ұйымдардың есепке 41 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жататын активтердің әділ құнын бағалау кезіндегі салық салумен байланысты ақша ағындарын есепке алмайтындығы туралы 41 ХҚЕС-тің (IAS) 22-тармағындағы талапты алып тастайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ТОПТЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

«Ауыл шаруашылығы» 41 ХҚЕС-ке (IAS) түзету – әділ құнды бағалау кезіндегі салық салу (жалғасы)

Ұйым бұл түзетуді 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын алғашқы жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) әділ құнды бағалауға қатысты перспективті түрде қолдануы тиіс. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл түзету Топқа айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

«Бухгалтерлік бағалауды айқындау» 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді шығарды, оларда «бухгалтерлік бағалар» анықтамасы енгізіледі. Түзетулерде бухгалтерлік бағалардағы өзгерістер мен есеп саясатындағы өзгерістер және қателерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Сонымен бірге, құжатта ұйымдардың бухгалтерлік бағаларды әзірлеу үшін өлшеу әдістерін және бастапқы деректерді қалайша пайдаланатындығы түсіндіріледі.

Түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және аталған кезеңнің басталу күніне немесе содан кейін орын алатын есеп саясатындағы өзгерістер мен бухгалтерлік бағалардағы өзгерістерге қолданылады. Бұл фактінің ашылып көрсетілу талабымен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл түзетулер Топқа айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі № 2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі № 2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулерді шығарды, олар ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету кезінде маңыздылық туралы пайымдауды қолдануға көмектесетін нұсқаулық пен мысалдарды қамтиды. Түзетулер ұйымдарға ұйымдардың есеп саясатының «елеулі ережелерін» ашып көрсетуі туралы талапты есеп саясаты туралы «маңызды ақпаратты» ашып көрсету туралы талапқа ауыстыру есебінен, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсетуі туралы шешімдерді қабылдауы кезінде маңыздылық ұғымын қалайша қолдануы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулықты қосу есебінен есеп саясаты туралы барынша пайдалы ақпаратты ашып көрсетуге көмектесуі тиіс.

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады. ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі № 2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер есеп саясаты туралы ақпаратқа маңыздылықты айқындауды қолдануға қатысты міндетті емес нұсқаулықты қамтитындықтан, бұл түзетулердің күшіне ену күнін көрсету қажет емес.

Қазіргі уақытта Топ бұл түзетулердің әсерін бағалауда, әрі олар Топтың есеп саясаты туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне әсер ете алады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Шетел валюталарын қайта есептеу

Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен көрсетілген, әрі ол функционалдық валюта және Топтың есептілігін білдіру валютасы болып табылады.

Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда операцияның жасалу күніне қолданылатын бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі. Шетел валютасында деноминацияланған ақшалай активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның бағамы бойынша қайта есептеледі.

Негізгі мәмілені жасау күнінен кейінгі күнге шетел валютасында деноминацияланған активтер мен міндеттемелер бойынша туындайтын бағамдық айырмадан болған кез келген пайда мен зиян жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Шетел валюталарын қайта есептеу (жалғасы)

Шетел валютасында тарихи құнына сүйене отырып бағаланатын ақшалай емес баптар бастапқы операциялар күніне айырбастау бағамдарын пайдалана отырып қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын ақшалай емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚКБ») белгіленген орташа есептелген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде теңгеге қатысты негізгі әлемдік валюталардың келесі айырбас бағамдары пайдаланылды:

Күнге айырбас бағамы	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	431,80	420,91
Еуро	489,10	516,79
Ағылшын фунт стерлингі	583,32	574,88

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетіледі.

Негізгі құралдардың бастапқы құнына сатып алу құны немесе құрылыс құны, активті жұмыс істейтіндей күйге келтірумен байланысты кез келген тікелей шығындар және кез келген міндеттемені, егер ондай болса, пайдаланудан шығару бойынша бастапқы бағалау кіреді. Мұндай құнға құрал-жабдықтардың бөлшектерін ауыстыру құны және егер оларды капиталдандыру критерийлері орындалса, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары болған жағдайда қарыздар бойынша шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Топ осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық шолып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың барлық критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады. Сатып алу құны немесе құрылыс құны төленген жалпы соманы және активті сатып алу үшін берілген кез келген өзге құралдардың әділ құнын білдіреді.

Негізгі құралдардың тозуы төменде көрсетілгендей тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі:

	Пайдалы қызмет ету мерзімі (жылдарда)
Ғимараттар	8-50
Машиналар мен құрал-жабдықтар	3-30
Көлік құралдары	3-30
Басқасы	3-20

Пайдалы қызмет етудің күтілетін мерзімдері, қалдық құны және негізгі құралдардың тозуын есептеу әдістері жыл сайын қайта қаралып отырады және қажет болған жағдайда, тиісті өзгерістер перспективті негізде ескеріледі.

Негізгі құралдардың баланстық құны оқиғалар немесе жағдайлар баланстық құн өтеле алмайтындығына көрсететін әр жағдайда құнсыздану мәніне қайта қаралады.

Жөндеу және қалпына келтіру шығындары олардың пайда болу шамасына қарай шығыстарға жатқызылады және негізгі құралдардың функцияларына байланысты, егер тек капиталдандыруға жатпаса ғана, көрсетілген қызметтердің өзіндік құнының немесе жалпы әрі әкімшілік шығыстардың құрамына қосылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіру резерві

Кен орнын қалпына келтіруге арналған резерв олардың пайдалы қызмет ету мерзімінің соңында өндірістік активтерді келешекте жоюға және қалпына келтіруге қатысты танылады.

Айназар кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес Топ, келісімшарттық аумақта ғимараттар мен құрал-жабдықтарды әкетуді немесе жоюды қоса алғанда, өз қызметінің салдарын жоюға міндетті. Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіруге арналған резерв ағымдағы заңгерлік және конструктивтік талаптарға, технологиялардың деңгейі мен бағаларға сүйене отырып бағаланады.

Қалпына келтіруге арналған нақты шығындар заңнаманың, технологиялардың, бағалар мен басқа да шарттардың талаптарында және түсіндірмелерінде болған өзгерістердің салдарынан олардың бағалануынан ерекшеленуі мүмкін болғандықтан және бұл шығындар бірнеше жылдан кейін ғана болатындықтан, резервтің баланстық құны мұндай өзгерістерді есепке алу үшін тұрақты тексеріліп, түзетіліп отырады. 2021 жылғы 31 желтоқсанға минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіруге арналған резервтің баланстық құны 43.564 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 50.077 мың теңге) болды.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік, жинақталған тозу мен құнсыздануды шегере отырып, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Белгілі бір уақыт аралығында инвестициялық жылжымайтын мүліктің едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Топ осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің тозуы үйлер мен ғимараттар үшін 8 жылдан 50 жылға дейін пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шыққан кезде не болмаса егер ол пайдаланудан шығарылса және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмесе, тоқтатылады. Шығудан туындайтын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма оны мойындау тоқтатылған кезең ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен иесі алып отыратын жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде кейінгі есепке алу мақсаттары үшін шартты бастапқы құны пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне қалдық құнын білдіреді. Мүлік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік объектісіне айналған жағдайда, Топ мұндай жылжымайтын мүлікті пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес ескереді.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығынды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетілген. Материалдық емес активтер 2-15 жылдың ішінде тікжелілік әдістің негізінде амортизацияланады және материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады. Шектелген пайдалы қызмет ету мерзімі бар материалдық емес активтер амортизациясының мерзімі мен тәртібі кем дегенде әрбір есепті жылдың соңында сараланады.

Күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімінің немесе нақты активті пайдаланудың және одан келешек экономикалық пайда алудың күтілетін сипатының өзгеруі амортизация мерзімін немесе тәртібін өзгерту арқылы (жағдайға қарай) ескеріледі және есепті бағалаудың өзгеруі ретінде қарастырылады. Пайдалы қызмет ету мерзімі шектелген материалдық емес активтер бойынша амортизацияланған аударымдар материалдық емес активтің мақсатына сай шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Қорлар

Қорлар қос көлемнің ең азы бойынша бағаланады: өзіндік құны бойынша немесе сатудың таза ықтимал бағасы бойынша. Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісі бойынша айқындалады (бірінші түсім – алғашқы жіберу).

Сатудың таза ықтимал бағасы өндірісті аяқтауға арналған есепті шығындарды және сатуға арналған есепті шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызметтің барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер

Топ айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтарды, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сатуға арналған деп жіктейді. Сатуға арналған деп жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтар сатуға арналған шығындар шегеріліп, екі мәннің – теңгерімдік құн мен әділ құнның ең азы бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар активтің (немесе шығарылатын топтың) есептен шығарылуына тікелей жататын қосымша шығындар болып табылады және қаржыландыру шығындары мен пайда салығы бойынша шығыс кірмейді.

Объектіні сатуға арналған деп жіктеудің критерийлері, егер сату ықтималдылығы жоғары, ал актив немесе шығарылатын топ өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Сатуды жүзеге асыруға қажетті әрекеттер сату бойынша әрекеттердегі едәуір өзгерістердің шағын ықтималдылығына, сондай-ақ сатудың күшін жоюға көрсетуі тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру міндетін өз мойнына алуы тиіс және сатылым жіктелген күннен бастап бір жылдың ішінде аяқталады деген үміт болуы тиіс.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте айналым/қысқа мерзімді баптар ретінде бөлек ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде жіктеу критерийлерін қанағаттандырады, егер ол шыққан не болмаса сатуға арналған деп жіктелген құзырлы ұйым болып табылса және:

- қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін білдіреді;
- қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін шығарудың бірыңғай үйлестірілген жоспарының бір бөлігі болып табылады; не болмаса
- кейіннен қайта сату мақсатында ғана сатып алынған еншілес ұйым болып табылады.

Дивидендтер

Топ бөлінуі бекітілгенде және бұдан былай Топтың қарауында қалмағанда, дивидендтердің төленуіне қатысты міндеттемені мойындайды. Бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншікті капитал құрамында танылады. Өзінің меншік иелерінің пайдасына дивидендтер ретінде ақша қаражатынан өзге болатын активтерді (ақшалай емес активтер) бөлу кезінде ақшалай емес активтерді өзінің меншік иелерінің пайдасына дивиденд ретінде бөлу міндеттемесі бөлінетін активтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Жалдау

Шарттың жасалу сәтіне Топ жалдау келісімі жалдау болып табылатындығын не болмаса белгілерін қамтитындығын бағалайды. Өзгеше айтқанда, Топ шарт сәйкестендірілген активті белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде өтемақының орнына пайдаланылуын бақылау құқығын беретіндігін айқындайды.

Топ жалға алушы ретінде

Топ, қысқа мерзімді жалдауды және төмен құны бар активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау шарттарын мойындауға және бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Топ жалдау төлемдерінің жасалуына қатысты жалдау міндеттемелерін және пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды, олар базалық активтерді пайдалану құқығын білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

Топ жалға алушы ретінде (жалғасы)

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Топ жалдаудың басталу күніне (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күнге) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзете отырып жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша мойындалған міндеттемелердің көлемі, болған бастапқы тікелей шығындар және жалдаудың басталу күніне немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып жасалған жалдау төлемдері жатады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер келесі кезеңдердің барынша қысқасы бойына тікжелілік әдіспен амортизацияланады: жалдау мерзімі немесе активтердің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер негізгі құралдардың құрамында танылады және қаржылық жағдай туралы есепте бөлек көрсетілмейді.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдаудың басталу күніне Топ жалдау мерзімінің ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін мойындайды. Жалдау төлемдеріне алынуға жататын жалдау бойынша кез келген ынталандыратын төлемдерді, индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болатын құбылмалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленетін сомаларды шегере отырып белгіленген төлемдер (оның ішінде іс мәні бойынша белгіленген төлемдер) жатады. Жалдау төлемдеріне, егер Топтың бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасы және егер жалдау мерзімі Топтың жалдауды тоқтату опционын әлеуетті орындауын көрсететін болса, жалдауды тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу жатады.

Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болмайтын құбылмалы жалдау төлемдері мұндай төлемдердің жүзеге асырылуына әкеп соқтыратын оқиға немесе талап орын алатын кезеңде шығыстар ретінде (олар қорларды өндіру үшін болған жағдайлардан басқа) танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Топ жалдаудың басталу күніне қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады, өйткені жалдау шартында көзделген пайыздық мөлшерлеме оңай айқындала алмайды. Жалдаудың басталу күнінен кейін жалдау бойынша міндеттемелер көлемі пайыздардың есептелуін көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Сонымен қатар, Топ түрлендірілген, жалдау мерзімі өзгерген, жалдау төлемдері өзгерген (мысалға, мұндай төлемдерді айқындау үшін пайдаланылатын индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруімен негізделген келешек төлемдердің өзгеруі) немесе базалық активті сатып алуға арналған опционды бағалау өзгерген жағдайда жалдау міндеттемелерінің баланстық құнын қайта бағалайды.

Қысқа мерзімді жалдау және төмен құны бар активтерді жалдау

Топ техника мен құрал-жабдықты қысқа мерзімді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды өзінің қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни жалдаудың басталу күніне жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын мерзімді құрайтын және сатып алу опционын қамтымайтын шарттарға) қолданады. Топ сондай-ақ төмен құны бар активтерді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімінің бойына желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады.

Топ жалға беруші ретінде

Сол бойынша Топтың активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер және пайда іс жүзінде қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Туындайтын жалдау кірісі жалдау мерзімінің бойына тікжелілік әдіспен ескеріледі және өзінің операциялық сипатына орай жиынтық кіріс туралы есепте түсімге қосылады. Операциялық жалдау шартын жасау кезінде болатын бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және жалдау кірісі сияқты дәл сондай негізде жалдау мерзімінің ішінде мойындалады. Шартты жалдау ақысы олар алынған кезеңде түсімнің құрамында мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Салықтар

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы пайда салығы бойынша активтер мен міндеттемелер өтелуге немесе салық органдары төлеуге жататын сома бойынша бағаланады. Сомаларды есептеу үшін пайдаланылатын салық салу мөлшерлемесі мен салық заңнамасы, бұл есепті күнге қолданысқа енгізілген немесе нақты заңдастырылған салық мөлшерлемесі және салық заңнамасы.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс туралы есепте емес, капиталдың құрамында мойындалады. Басшылық соған қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген позицияларды мерзімді етіп бағалайды және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге қаржылық есептілік мақсаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестерді біріктіру болып табылмайтын операцияның барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты егер уақыт айырмасын қалпына келтіру мерзімін бақылау мүмкін болса уақытша айырмасы жақын болашақта қалпына келтірілмейді деген айтарлықтай ықтималдылық болса, уақытша айырмалар мойындалмайды.

Кейінге қалдырылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылатын пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын шамада барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнестерді біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе зиянға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте қалпына келтіріледі және соған қарсы уақыт айырмалары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын немесе іс жүзінде қабылданған салық мөлшерлемелеріне (және салық заңнамасына) сүйене отырып активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылады деп күтілетін салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады. Пайда немесе зиян құрамында мойындалған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе зиян құрамында танылмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса БЖК құрамында немесе тікелей меншікті капиталда мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Салықтар (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Бизнестерді біріктіру шеңберінде болған, бірақ осы күнге бөлек мойындауға арналған критерийлерді қанағаттандырмайтын салықтық пайда кейіннен, фактілер мен жағдайлардың өзгеруі туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда танылады. Түзету гудвилдің азаюы ретінде көрсетіледі (егер оның көлемі гудвилдің мөлшерінен аспаса), егер ол бағалау кезеңінің ішінде жүзеге асырылса, өзге жағдайларда ол пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Топ кейінге қалдырылған салық активтерін және кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін, егер оның ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуға арналған заңмен қорғалған құқығы болған және кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері бір салық органы белгілі бір ұйымнан өндіріп алатын пайда салығына жатқан жағдайда, соның операцияларына салық салынса не болмаса түрлі ұйымдардан, операцияларына салық салынса, әрі олар ағымдағы салық міндеттемелері мен активтері бойынша нетто-негізде есеп айырысуларды жасағысы келсе не болмаса жүзеге асырса, не болмаса бұл активтерді өткізгісі және бұл міндеттемелерді кейінге қалдырылған міндеттемелердің немесе активтердің едәуір сомасының өтелуі немесе орны толтырылуы күтілетін әрбір келешек кезеңдерде бір мезгілде өтелген жағдайда, өзара есепке алады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сатуға қатысты ҚҚС салық органдарына сатып алушыларға тауарлар жеткізілген немесе қызметтер көрсетілген кезде төленуге тиіс. Төленген ҚҚС әдетте ҚҚС бойынша шот-фактура алынғаннан кейін алынған ҚҚС есебінен өтеледі. Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС есепке алуға мүмкіндік береді. Сатуға және сатып алуға жататын ҚҚС қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте нетто негізінде мойындалады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Мұндай белгілер болғанда немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тестілеуді орындау қажет болса, Топ активтің өтелетін құнын бағалайды. Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бірліктің өтелетін құны – бұл келесі көлемдердің ең үлкені: есептен шығару шығындарын шегере отырып активтің (ақша ағындарын жасайтын бірліктің) әділ құны немесе активті (ақша ағындарын жасайтын бірлікті) пайдалану құндылығы.

Өтелетін сома негізінен актив басқа активтер немесе активтердің топтары тудыратын ағындардан тәуелсіз ақша ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, жекелеген актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің баланстық құны оның өтелетін сомандан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады. Есептен шығаруға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық операциялар ескеріледі. Олар болмаған кезде бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Мұндай есептеулер бағалау коэффициенттерімен, акциялар нарығында еркін айналыста болатын баға белгілеулерімен немесе әділ құнның басқа да қолжетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ жекелеген активтер жататын әрбір ақша қаражатын тудыратын бірлік үшін бөлек әзірленетін өзекті жоспарларға және болжамды есептеулерге сүйене отырып құнсыздану сомасын айқындайды. Осы жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте бес жылды құрайды. Ұзақ мерзімді өсім үрдістері бесінші жылдан кейін болжанатын келешек ақша ағындарына қатысты есептеліп, қолданылады.

Жалғасып отырған қызмет бойынша құнсызданудан болған зияндар қайта бағалау БЖК құрамында танылған бұрынғы қайта бағаланған жылжымайтын мүлік объектілерін қоспағанда, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. Мұндай жылжымайтын мүлік объектілері болған жағдайда құнсыздану зияны БЖК-де бұрын жасалған қайта бағалау сомаларының шегінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Топ әрбір есепті күнге, гудвилді қоспағанда, активтің бұрын мойындалған құнсыздану шығындарының жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілері бар-жоғын айқындайды. Егер ондай белгі бар болып шықса, Топ активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің өтелетін сомасын есептейді. Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған зиян деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнның мұндай қалпына келтірілуі, актив қайта бағаланған құн бойынша ескерілетін жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады. Соңғы жағдайда құнның қалпына келтірілуі қайта бағалаудан болған құнның өсімі ретінде ескеріледі.

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, БЖК арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі шартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда мәміле бойынша шығындар сомасына пайда немесе зиян арқылы ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе БЖК арқылы әділ құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест болып табылады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты талаптарда» жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Топтың қаржы активтеріне, ақша қаражаты мен оның баламалары, пайдалануда шектелген ақша қаражаты, қысқа мерзімді банк салымдары, сауда және басқа да дебиторлық берешек жатады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- жинақталған пайда мен зияндарды кейіннен қайта жіктей отырып БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- мойындау тоқтаған кезде жинақталған пайда мен зияндарды кейіннен қайта жіктеместен БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, ұйымның қарауына қарай жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар);
- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санаты Топ үшін барынша орынды болып табылады, тиісінше ол Топтың барлық ағымдағы қаржы активтеріне қолданылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Кейінгі бағалау (жалғасы)

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Бұл санат Топ үшін барынша орынды болып табылады. Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуы негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда дебиторлық берешекті жатқызады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешек

Сауда және басқа да дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін осы сияқты қаржы активтері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып айқындалған амортизацияланған құны бойынша бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде амортизация жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық кірістің құрамына енгізіледі. Құнсызданумен негізделген шығыстар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстар құрамында мойындалады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе, қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе дәл сондай қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылуы доғарады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ активтен ақша ағындарын алуға өзінің барлық құқықтарын берсе не болмаса транзит келісімін жасаса және бұл ретте активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ оны өзінде сақтамаса, сондай-ақ жаңа активке бақылау бермесе, жаңа актив Топ берілген активте өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде мойындалады; Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Топтан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несиелік зиян) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиян) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомада залалға бағалау резервін мойындайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Ақша қаражаты және қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерге банктер мен кассадағы ақшалай қаражат және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз болатын, белгілі бір ақша қаражатының сомаларына оңай айырбасталатын және құнның өзгеруіне елеусіз тәуекелге ұшырайтын қысқа мерзімді өтімділігі жоғары депозиттер жатады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақша қаражаты мен олардың баламалары жоғарыдағы анықтамаға сай ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерден тұрады, өйткені олар Топтың ақша қаражатын басқару қызметінің ажырамас бөлігі болып есептеледі. Есепті күннен кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде пайдалануда шектелген қалдықтар айналымнан тыс активтердің құрамында бөлек баппен бөлініп көрсетілген.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

9 ХҚЕС (IFRS) қолданылу аясындағы қаржылық міндеттемелер пайда немесе шығын; несиелер мен қарыздар, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық активтерін оларды бастапқы мойындау кезінде жіктейді.

Барлы қаржылық міндеттемелер бастапқыда оларға мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (несиелер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, алынған қарыздар, жалдау бойынша міндеттемелер мен қаржылық кепілдік бойынша міндеттеме жатады.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер мен пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындау кезінде айқындалған қаржылық міндеттемелер кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Кейінгі бағалау (жалғасы)

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша пайда немесе зиян жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп айқындалған қаржылық міндеттемелер бастапқы тану күніне осы санатқа және тек 9 ХҚЕС-тің (IFRS) критерийлерін сақтай отырып жатқызылады. Топтың пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын оның қарауы бойынша жіктелген қаржылық міндеттемелері жоқ.

Несиелер мен қарыздар

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша пайда мен зиян, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық шығыстар құрамына енгізіледі.

Тануды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, жойылса немесе оның қолданылу мерзімі өтіп кетсе, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі қаржылық міндеттеменің мойындалуы тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық шығын туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте тек таза сальдоны ғана көрсете отырып қаржы активтері мен міндеттемелердің өзара есепке алынуы тек мына жағдайларда ғана жүзеге асырылады, егер:

- заңды түрде бекітілген өзара есеп жүргізу құқығы болса; және
- таза сома негізінде өтеу немесе міндеттемелерді реттеумен бір мезгілде активті сату ниеті болса.

Қаржы құралдарының әділ құны

Олармен сауда әрбір есепті күні белсенді нарықтарда жүзеге асырылатын қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығындар шегерілместен нарықтық баға белгіленімдері немесе дилерлердің баға белгіленімдері (ұзын позициялар үшін сатып алуға арналған баға белгіленімдері және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгіленімдері) негізге алынып анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелерге таяу арада коммерциялық негізде жасалған мәмілелердің бағаларын пайдалану, сол сияқты құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану; дисконтталған ақша ағындарын талдау не болмаса басқа да бағалау модельдері кіруі мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Әділ құны бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікте бағаланатын немесе шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – бірдей активтерге немесе міндеттемелерге арналған белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмеген);
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей – иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте қайталанатын негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер болған жағдайда, Топ оларды әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайталап талдай отырып (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін едәуір болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару қажеттілігін айқындайды.

Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдағы міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтердің кейбір бөлігінің немесе барлығының өтемақысын алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жекелеген актив ретінде тек өтемақының алынуы күмән келтірмеген жағдайда ғана мойындалады.

Егер ақшаның уақытша құны ықпалы айтарлықтай болса, резервтер салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, әрі ол бұл қолданылған кезде нақты міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді.

Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюы уақыт өтісімен қаржылық шығыс ретінде мойындалады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Топ қызметі жүктерді тасымалдау қызметтерін, сервистік флот қызметтерін, сондай-ақ тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетумен байланысты. Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім Топ экономикалық пайданы ала алатындығының және кіріс сомасы төлемнің жасалу уақытына қарамастан шынайы түрде бағалана алатындығының ықтималдылығы болатын дәрежеде танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын сыйақылардың әділ бағасы бойынша бағаланады. Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ ол барлық мұндай шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді.

Топ жүктерді тасымалдау қызметтерін, сервистік флот және тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетеді, олар не бөлек көрсетіледі, не болмаса кешенді шартқа қосылады. Топ шарт бойынша көрсетілуі тиіс қызметтердің жалпы көлемінде нақты көрсетілген қызметтердің үлесіне тепе-тең етіп бағаланатын нақты операцияның аяқталу дәрежесіне сүйене отырып бұл қызметтерге қатысты түсімді мойындайды, өйткені сатып алушы Топ ұсынатын пайданы бір мезгілде алып, тұтынады.

Топ мәміле бойынша барлық тараптар қабылдаған және келісіп алған жүктің көлемі мен Топ пен кеме жалдаушылар арасында жасалған шарттарда белгіленген тиянақталған тарифтерге сүйене отырып, шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және тасымалдау бойынша қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша тауарлардан түскен түсімді мойындайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану (жалғасы)

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім (жалғасы)

Сатып алушылармен жасалған шарттардағы жалдау элементі

Топ өзінің заңгерлік тұрғысынан жалдау шарты болып табылмайтын бір немесе бірнеше өзара байланысты операциялар кіретін келісімді жасай алады, бірақ активті пайдалану құқығын төлемге немесе төлемдердің бірқатарына айырбас ретінде береді. Топ активті осылайша пайдалану құқығын тиісті қызметтермен бірге басқа ұйымға бере алады.

Топ жалдау элементіне жататын және келісімнің басқа элементтеріне жататын төлемдерді барлық элементтердің салыстырмалы әділ құнына сүйене отырып бөледі.

Қаржыландырудың айтарлықтай компоненті

Әдетте, Топ сатып алушылардан қысқа мерзімді аванстық төлемдерді алады. 15 ХҚЕС-те (IFRS) көзделген практикалық сипаттағы жеңілдікті пайдалану нәтижесінде Топ сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беру мен сатып алушының мұндай тауардың немесе қызметтердің ақысын төлеу арасындағы кезең бір жылдан аспайды деп күтіп отырса, шарттарда қаржыландырудың едәуір құрамдасының ықпалын ескере отырып өтемақының уәде етілген сомасын түзетпейді.

Сондай-ақ Топ тасымалдауды басқару қызметтері көрсетілген жағдайда сатып алушылардан ұзақ мерзімді аванстық төлемдерді алды. Қаржыландырудың едәуір құрамдасын көрсету үшін мұндай шарттар бойынша мәміле бағасы шарттың жасалу сәтіне Топ пен оның сатып алушылары арасында қаржыландырудың бөлек операциясы үшін қолданылатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталады.

Сауда дебиторлық берешек

Сауда дебиторлық берешек Топтың шартсыз болып табылатын өтемақыға құқықты береді (яғни мұндай өтемақы төленуге жататын сәттің орын алуы тек уақыт өтуімен ғана негізделген).

Шарт бойынша активтер

Шарт бойынша актив ұйымның сатып алушыға берілген тауарларға немесе қызметтерге айырбас ретінде өтемақыны алуға арналған құқығы болып табылады. Егер Топ тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға ол өтемақыны төлегенге дейін немесе өтемақы төленуге жататын болған сәтке дейін беретін болса, шартты болып табылатын алынған өтемақыға қатысты шарт бойынша актив танылады.

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме – бұл сатып алушыға тауарларды немесе қызметтерді беру міндеті, әрі солар үшін Топ сатып алушыдан өтемақыны алды (не болмаса сол үшін өтемақы төленуі тиіс). Егер сатып алушы өтемақыны Топ тауарды немесе қызметті сатып алушыға бермес бұрын төлейтін болса, төлем жасалған сәтте немесе төлем төленуге тиісті болатын сәтте (қайсысының бұрын басталуына қарай) шарт бойынша міндеттеме танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда түсім ретінде танылады.

Шығыстар

Шығыстар тиісті тауарларды немесе қызметтерді нақты алу сәтіне, олардың қашан төленгеніне қарамастан ескеріледі және шоғырландырылған қаржылық есептілікте олар жататын кезеңде көрсетіледі.

Қарыздар бойынша шығындар

Топтың ниетіне сәйкес пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін ұзақ уақыт кезеңін міндетті түрде талап ететін активті сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысы бар қарыз алулар бойынша шығындар мұндай активтің бастапқы құнының бір бөлігі ретінде капиталданады. Қарыз алулар бойынша барлық өзге шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қарыз алулар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және ұйым қарызға алынған қаражатпен байланысты шеккен басқа да шығындар жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады.

Актив мына жағдайларда, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
- ол ең бастысы сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың шегінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде қолданылатын міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе ақша қаражатының баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде реттеу болжанса;
- ол көбінесе сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде реттелуі тиіс болса; немесе
- ұйымның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің реттелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінгі қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР

Топ келесі қаржы жылының ішінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілетін активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін бағалауды пайдаланады және жорамалдар жасайды. Бағалаулар мен пайымдаулар үнемі сыни талдауға ұшырап отырады және басшылықтың бұрынғы тәжірибесіне және басқа да факторларға, оның ішінде қалыптасқан жағдайларда негізделген болып табылады деп саналатын келешек оқиғаларға қатысты үміттерге негізделген. Басшылық сондай-ақ есеп саясатын қолдану процесінде, бағалауды қажет ететіндерден басқа, кейбір пайымдауларды пайдаланады. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштерге барынша ықпалын тигізетін пайымдауларға және келесі жылдың ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын айтарлықтай түзету қажеттілігіне әкеп соқтыра алатын бағалауларға мыналар жатады:

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдері

Топ ұқсас активтерге қатысты өз тәжірибесінің негізінде кәсіпқой пайымдауды қолдана отырып негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдерін бағалайды. Мұндай активтермен байланысты келешек экономикалық пайда, негізінен, оларды пайдаланудың нәтижесінде алынады. Дегенмен, техникалық немесе коммерциялық ескіру, сондай-ақ құрал-жабдықтың тозуы сияқты басқа да факторлар мұндай активтермен байланысты экономикалық пайданың азаюына жиі әкеп соқтырады. Басшылық активтердің ағымдағы техникалық жай-күйіне сүйене отырып және соның ішінде бұл активтер Топқа экономикалық пайда әкелетін есепті кезеңді ескере отырып негізгі құралдардың пайдалы қызмет етуінің қалған мерзімін бағалайды. Бұл ретте назарға келесі негізгі факторлар алынады: (а) активтерді пайдаланудың күтілетін мерзімі; (б) пайдалану сипаттамалары мен техникалық қызмет көрсетудің регламентіне тәуелді болатын активтердің күтілетін физикалық тозуы; және (в) нарықтық жағдайлардың өзгеруінің нәтижесінде технологиялық және коммерциялық тұрғыдан активтердің моральды тозуы.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтердің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер мұндай белгілер болса, сондай-ақ жағдайлар оның баланстық құны құнсыздануы мүмкін екендігіне көрсеткен жағдайларда, Топ активтің өтелетін сомасын бағалайды. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ, басқа факторлармен қатар, мұнай мен жүктерді тасымалдау, Каспий, Жерорта және Қара теңіздерде теңіз сүйреткіштері мен баржаларды жалдау сұранысын назарға алады.

Басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдарының (көлік құралдары – теңіз кемелері, үйлер) және инвестициялық жылжымайтын мүлігінің құнсыздану мәніне тестілеу жүргізді.

Топ активтердің құнсыздануына тест жүргізді, солар бойынша әлеуетті құнсыздану индикаторлары анықталды. Топ бұл активтерді ақша қаражатын жасайтын келесі бірліктерге бөлді:

- Инвестициялық жылжымайтын мүлік – офистік үй.
- Негізгі құралдар – офистік үй (әкімшілік бөлік).
- Негізгі құралдар – сервистік флот: КМГ 105-108 төрт өздігінен түсіретін баржа.
- Негізгі құралдар – «Барыс» контейнер тасушы.
- Негізгі құралдар – МСV «Сұңқар» және «Бүркіт» өздігінен жүретін баржалар.
- Негізгі құралдар – «Ақтау» мұнай танкері.
- Негізгі құралдар – афрамакс класты «Алтай» және «Алатау» мұнай танкерлері.
- Негізгі құралдар – «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреушілер.
- Негізгі құралдар – «Бекет-Ата» және «Түркістан» құрғақ жүк таситын кемелер.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік – офистік үй

2021 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялық жылжымайтын мүлік бойынша өтелетін сома 481.054 мың теңге болды. Ол бес жылдық мерзімге арналған қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжанатын ақша ағындары жалға берілетін алаңдардың жалдау төлемдерінің біртіндеп өсу тұрақтылығын көрсету үшін есептелген. Болжанатын ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 14,28% құрады, ал бес жыл мерзімнің шегінен тыс ақша ағындары 5% тең өсім қарқыны ескеріле отырып экспрополяцияланды, әрі ол саланың ұзақ мерзімді орташа өсу қарқынына сәйкес келді. Топ 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануын мойындамады (*6-ескертілме*).

Негізгі құралдар – офистік үй (әкімшілік бөлік)

Офистік үйдің әкімшілік бөлігінің өтелетін құны инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздану пайызын оның құнсыздануына дейінгі құнына қатынасын қолдану арқылы айқындалды. Топ 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ғимараттың әкімшілік бөлігінің құнсыздануын мойындамады (*5-ескертілме*).

Сервистік флот

Сервистік флоттың тұрып қалуына және Каспий теңізінде сұраныстың төмендеуіне орай, Топ басшылығы 2018 жылы сервистік флоттың баланстық құнын толықтай құнсыздандырды. 2021 жылғы 31 желтоқсанға Топ сервистік флотты пайдаланудың анық перспективаларын көріп тұрған жоқ.

«Барыс» контейнер тасушы

«Транскаспий халықаралық көлік бағыты» ЗТБ Халықаралық ұйымымен ынтымақтастық шеңберінде ТШО Келешек Кеңейту Жобасы (ККЖ) бойынша келісімшарт аяқталғаннан кейін 2020 жылы «Барыс» кемесін контейнер тасушы етіп қайта жабдықтау басталды, ол 2021 жылғы наурыздан бастап «Ақтау – Баку – Ақтау» фидер желісінде жұмыс істеп келеді. Топ 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайдалану құндылығын айқындау (value in use) арқылы «Барыс» кемесінің құнсыздануына тестілеу өткізді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы (жалғасы)

«Барыс» контейнер тасушы (жалғасы)

Өтелетін құн Топтың қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2033 жылға дейін кемеңің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындары контейнерлік тасымалдау тұрақтылығын көрсету үшін есептелген. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі АҚШ долларындағы ақша ағындарын дисконттау үшін 10,7% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Жасалған талдаудың нәтижесінде «Барыс»-тың өтелетін сомасы 2.572.154 мың теңгеге оның баланстық құнынан төмен болды. Контейнерлік тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы 969.247 мың теңге сомасында құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеп соқтырады.

MSV Сұңқар және Бүркіт өздігінен жүретін баржалар

ТШО-ның Келешекте Кеңейту Жобасы (ККЖ) бойынша келісімшарттың аяқталуына орай, Топ пайдалану құндылығын айқындау (value in use) арқылы 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Сұңқар және Бүркіт өздігінен жүретін баржалардың құнсыздануына тестілеуді жүргізді.

Сұңқар кемесіне қатысты Топ «ADY Container» ЖШҚ-мен ынтымақтастық шеңберінде Баку кемежайы (Алят) – Түркменбаша кемежайы – Баку кемежайы (Алят) бағыты бойынша кемелерді контейнерлік тасымалдауға қайта бағдарлау жоспарларын ескерді. Болжамды ақша ағындары 2037 жылға дейін кемеңің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі АҚШ долларындағы ақша ағындарын дисконттау үшін 10% болды. Жасалған талдау нәтижесінде «Сұңқар» кемесінің өтелетін құны баланстық құнынан асты. Контейнерлік тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы 1.396.529 мың теңге сомасында құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеп соқтырады.

Өндірістік жоспарлардың болмауына орай Топ «Бүркіт» кемесінің баланстық құнын 1.880.569 мың теңге сомаға толығымен құнсыздандырды.

«Ақтау» мұнай танкері

2021 жылғы 31 желтоқсанға «Ақтау» танкерінің өтелетін сомасы баланстық құнға сәйкес болды. Тиісінше, Топ «Ақтау» танкерінің құнсыздануынан болған залалды есептемеді. Ол Топтың қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде танкерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2031 жылға дейін танкердің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындары танкердің моральды тозуына орай мұнайды тасымалдау көлемдерінің біртіндеп азаюын көрсету үшін есептелді. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 10% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Бұл талдау ағымдағы жылы танкердің өтелетін сомасы оның баланстық құнына сәйкес келетіндігін көрсетті. Бағалау моделінде пайдаланылған негізгі елеулі жорамалдар мұнайды тасымалдау көлемдері болып табылады, олар танкердің техникалық мүмкіндіктерін ескере отырып 2026 жылдан бастап азайып келеді. Мұнайды тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы 1.417.633 мың теңге сомасында құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеп соқтырады.

«Алтай» және «Алатау» мұнай танкерлері

2021 жылғы 31 желтоқсанға афраммакс класты танкерлердің өтелетін сомасы олардың баланстық құнынан асты. Тиісінше, Топ танкерлердің құнсыздануынан болған залалды есептемеді. Танкерлердің өтелетін сомасы болжанатын ақша ағындарының негізінде кемелерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2034-2036 жылдарға дейін танкерлердің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған.

Өтелетін соманы есептеу үшін пайдаланылған негізгі жорамалдар төменде көрсетілген:

Кірепұл мөлшерлемесі – Топ өтелетін соманы есептеу үшін жүкті екі белгіленген бағыт бойынша тасымалдау моделін пайдаланды. Кірісті құрамдасты есептеу негізіне Worldscale Association 2022 жылға жариялаған шикі мұнай тоннасын тасымалдау үшін 8,54 АҚШ доллары мөлшерінде моделі жасалған бағыттар үшін қолданылатын мөлшерлеме алынды. Кірепұл мөлшерлемесінің рұқсат етілген шекте 5%-ға азаюы танкерлердің құнсыздануынан болатын шығынға әкеп соқтырмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы (жалғасы)

«Алтай» және «Алатау» мұнай танкерлері (жалғасы)

Дисконттау мөлшерлемесі – Алатау танкері үшін 9,7%-ға және Алтай танкері үшін 6,0%-ға тең, Топқа тән болатын тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағалануын ескере отырып есептелген және сала үшін капиталдың орташа алынған құнының негізінде бағаланған дисконттау мөлшерлемесі. Мөлшерлеме АҚШ долларында есептелді, өйткені ақша қаражатының ағындары АҚШ долларында болжанды, сондай-ақ Топтың бұл танкерлермен байланысты қызметі АҚШ доллары ақша айналымдарының негізгі валютасы болып табылатын ортада жүргізіледі. Келешекте салаға тән болатын құбылмалы тәуекелдерді және капиталдың орташа алынған құнының өзгеруін көрсету үшін дисконттау мөлшерлемесінің одан кейінгі өзгеруі қажет болып қалуы мүмкін. Дисконттау мөлшерлемесінің 1%-ға ұлғаюы құнсызданудан болатын залалға әкеп соқтырмайды.

Эмба, Талас және Иргиз сүйреуіштері

2021 жылғы 31 желтоқсанға сүйреуіштердің өтелетін сомасы баланстық құнға сәйкес болды. Тиісінше, Топ сүйреуіштердің құнсыздануынан болған залалды есептемеді. Ол бағалаудың салыстырмалы әдісін қолдану арқылы айқындалды. Салыстырмалы тәсіл бағалау объектілері үшін пайдаланылады, солар үшін жақын арада болған сату немесе нарықтағы баламалардың бағалары туралы жеткілікті мәліметтерді табуға болады. Талдау үшін салыстырмалы талдау әдісі қолданылды, яғни салыстырылатын объектілердің ұсыныс бағасын солардың арасындағы айырманы ескеретін (орналасқан жері, жай-күйі және басқасы) тиісті түзетулер орындалғаннан кейін бағалау объектісімен салыстыру арқылы құнды айқындау. Бұл бағалау айтарлықтай бақыланбайтын деректерді пайдалана отырып жасалды. Осылайша, әділ құнды бағалау иерархияның 3-деңгейіне жатқызылды.

Бекет Ата және Түркістан құрғақ жүктерді таситын кемелер

2021 жылғы 31 желтоқсанға құрғақ жүктерді таситын кемелердің өтелетін сомасы баланстық құнға сәйкес болды. Тиісінше, Топ құнсызданудан болған залалды есептемеді. Өтелетін сома Топтың қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде құрғақ жүктерді таситын кемелерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2036 жылға дейін құрғақ жүктерді таситын кемелердің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 10% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Жүктерді тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы Бекет ата құрғақ жүктерді таситын кеме бойынша 688.773 мың теңге сомасында және Түркістан құрғақ жүктерді таситын кеме бойынша 376.189 мың теңге сомасында қосымша шығынға әкеп соқтырады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін негізгі құралдардың қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Ғимараттар	Машиналар мен құрал- жабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн							
2020 жылғы 1 қаңтарға	2.362	1.146.753	2.466.100	96.875.572	242.515	67.640	100.800.942
Түсімдер	-	-	180.588	-	40.025	244.892	465.505
Есептен шығару	-	(403)	(8.213)	-	(9.953)	-	(18.569)
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	(988)	(1.517.708)	(354)	-	(1.519.050)
Инвестициялық жылжымайтын мүлкітен/(ке) аудару (б-ескертпе)	-	(5.135)	-	-	-	-	(5.135)
Шетел валютасын қайта есептеу	-	-	-	4.730.283	1.130	-	4.731.413
2020 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	1.141.215	2.637.487	100.088.147	273.363	312.532	104.455.106
Түсімдер	-	-	-	4.006.608	12.457	1.370.437	5.389.502
Есептен шығару	-	(6.763)	(1.211.017)	(3.315.072)	(4.261)	-	(4.537.113)
Инвестициялық меншіктен аудару	-	-	-	-	7.199	-	7.199
Аударымдар	-	(4.237)	-	1.601.582	4.237	(1.601.582)	-
Шетел валютасын қайта есептеу	-	-	-	1.147.417	343	-	1.147.760
2021 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	1.130.215	1.426.470	103.528.682	293.338	81.387	106.462.454
Жинақталған тозу және құнсыздану							
2020 жылғы 1 қаңтарға	-	(719.196)	(2.443.089)	(39.523.521)	(212.344)	(36.413)	(42.934.563)
Есептеулер	-	(12.342)	(1.300)	(3.903.995)	(39.422)	-	(3.957.059)
Есептен шығару	-	403	3.664	-	9.953	-	14.020
Аударым	-	-	10.431	(4.590)	(5.841)	-	-
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	-	1.517.708	-	-	1.517.708
Есептелген құнсыздану	-	(67.477)	-	(10.296.662)	-	-	(10.364.139)
Шетел валютасын қайта есептеу	-	-	-	(1.778.301)	(900)	-	(1.779.201)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	-	(798.612)	(2.430.294)	(53.989.361)	(248.554)	(36.413)	(57.503.234)
Есептеулер	-	(10.645)	(14.422)	(3.235.166)	(39.756)	-	(3.299.989)
Есептен шығару	-	6.763	1.211.017	2.373.303	4.261	-	3.595.344
Инвестициялық меншіктен аудару	-	377	-	-	(1.020)	-	(643)
Есептелген құнсыздану	-	-	-	(4.452.723)	-	-	(4.452.723)
Шетел валютасын қайта есептеу	-	-	-	(437.919)	(254)	-	(438.173)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	-	(802.117)	(1.233.699)	(59.741.866)	(285.323)	(36.413)	(62.099.418)
Қалдық құны							
2020 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	342.603	207.193	46.098.786	24.809	276.119	46.951.872
2021 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	328.098	192.771	43.786.816	8.015	44.974	44.363.036

Топтың Қазақстан, Ақтау қаласында офистік үйі бар, оның бастапқы құны 2.903.548 мың теңге болды. Топ үйдің бір бөлігін пайдаланады, оның 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық құны өз мұқтаждықтары үшін 280.167 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 291.284 мың теңге) болды.

Қалдық құны 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 481.054 мың теңге болған үйдің бір бөлігін Топ байланысты тараптарға жалға береді. Үйдің бұл бөлігін Топ 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде жіктеді (б-ескертпе).

2021 жылы Топ Бекет Ата мен Түркістан құрғақ жүктерді таситын кемелерді «KTZ Express Shipping» ЖШС-мен 3.046.978 мың теңге сомаға жасалған Келісімге сай аванстық төлемдер есебінен алды. Сондай-ақ 2021 жылы «Барыс» кемесін контейнер тасушы етіп 304.776 мың теңге сомаға жаңартылуы аяқталды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Түркістан кемесінде 2021 жылғы ақпанда болған өрттің нәтижесінде күрделі жөндеу шығындары 961.664 мың теңге болды, оның үлкен бөлігі сақтандыру шартының шеңберінде өтелді.

2021 жылы Топ негізгі құралдардың (теңіз кемелерінің) құнсыздануына тест жүргізді. Құнсыздану тестісінің нәтижесінде негізгі құралдар 4.452.723 мың теңгеге (2020 жылы: 10.296.662 мың теңгеге) құнсызданды.

2021 жылғы 31 желтоқсанға толығымен амортизацияланған, бірақ әлі де пайдалануда жүрген негізгі құралдардың құны 194.411 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 2.202.017 мың теңге) болды.

2021 жылы Топ КМГ-101, КМГ-102, КМГ-103, КМГ-104 баржаларын өткізу шешімін қабылдады, олардың баланстық құны 0 теңге болды. 2021 жылғы қарашада сүйреуіштерді сату үшін сауда-саттық өткізілді, соның нәтижесінде сатып алушы анықталды – «Каспий Ақ Желкен» ЖШС. Сауда-саттықтың қорытындыларына сай, сүйреуіштерді сатып алу құны 198.900 мың теңге болды, бұл осы баржалардың баланстық құнына қарағанда көп болды.

Төменде пайдалану құқығы нысанында танылған активтердің баланстық құны және негізгі құралдардың құрамында көрсетілген оның кезең ішінде өзгеруі келтірілген:

Көлік құралдарына Топ «Аль Хилял» Ислам банкі» АҚ-мен жасалған жалдау шарты бойынша пайдаланатын «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреушілері кірді. Сүйреушілер жалдау шарты бойынша тиісті міндеттемелерді қамтамасыз ету ретінде болады және 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап пайдалану құқығы нысанындағы активтер ретінде жіктеледі. 2020 жылы «Эмба» және «Талас» сүйреушілері бойынша міндеттемелер өтелді, соның нәтижесінде бұл сүйреуіштер негізгі құралдардың құрамына аударылды. 2021 жылы міндеттемелер өтелгеннен кейін «Иргиз» сүйреуіші негізгі құралдардың құрамына аударылды.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

<i>Мың теңгемен</i>	Ғимараттар	Көлік құралдары	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға	6.763	6.341.712	6.348.475
Негізгі құралдарға аудару	–	(4.250.624)	(4.250.624)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	6.763	2.091.088	2.097.851
Шығу	(6.763)	–	(6.763)
Негізгі құралдарға аудару	–	(2.091.088)	(2.091.088)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	–	–	–
Жинақталған тозу және құнсыздану			
2020 жылғы 1 қаңтарға	(2.254)	(679.980)	(682.234)
Есептеулер	(2.254)	(336.786)	(339.040)
Негізгі құралдарға аудару	–	737.372	737.372
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(4.508)	(279.394)	(283.902)
Есептеу	(2.255)	–	(2.255)
Шығу	6.763	–	6.763
Негізгі құралдарға аудару	–	279.394	279.394
2021 жылғы 31 желтоқсанға	–	–	–
Қалдық құны			
2020 жылғы 31 желтоқсанға	2.255	1.811.694	1.813.949
2021 жылғы 31 желтоқсанға	–	–	–

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктің қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

Мың теңгемен

Бастапқы құн	
2020 жылғы 1 қаңтарға	1.832.479
Негізгі құралдардан аудару (5-ескертпе)	5.135
2020 жылғы 31 желтоқсанға	1.837.614
Негізгі құралдарға аудару (5-ескертпе)	(7.199)
Аударымдар	404
2021 жылғы 31 желтоқсанға	1.830.819

Жинақталған тозу және құнсыздану	
2020 жылғы 1 қаңтарға	(1.194.933)
Тозуды есептеу	(15.486)
Құнсыздану	(126.947)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(1.337.366)
Тозуды есептеу	(12.638)
Негізгі құралдарға аударымдар	643
Аударымдар	(404)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	(1.349.765)

Қалдық құны	
2020 жылғы 31 желтоқсанға	500.248
2021 жылғы 31 желтоқсанға	481.054

Топтың инвестициялық жылжымайтын мүлігі 2015 жылғы мамырда Қазақстан, Ақтау қаласында «Таймас» құрылыс компаниясы» ЖШС компаниясы салған офистік үйдің бір бөлігімен білдірілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен болған кіріс)	168.603	200.305
Жалдаудан кірісті алуға (өзіндік құнның құрамына қосылған) әкеп соқтырған тікелей операциялық шығыстар (жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуді қоса алғанда) (21-ескертпе)	(166.455)	(155.427)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен болған пайда	2.148	44.878

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең болады.

Топқа оның қолындағы инвестициялық жылжымайтын мүлікті өткізуге қатысты ешқандай шектеулер салған жоқ. Сондай-ақ Топтың инвестициялық жылжымайтын мүлікті сатып алу, салу немесе жетілдіру немесе абаттандыру бойынша шарттық міндеттемелері жоқ.

2021 жылғы 31 желтоқсанға құнсыздануға жүргізілген тесттің нәтижесінде Топ құнсыздануды мойындамады (2020 жыл: 126.947 мың теңге).

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін материалдық емес активтердің қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Бағдарламалық жасақтама	Басқасы	Жиыны
Бастапқы құн			
2020 жылғы 1 қаңтарға	402.582	148.331	550.913
Түсімдер	19.841	2.532	22.373
Шетел валютасын қайта есептеу	3.508	-	3.508
2020 жылғы 31 желтоқсанға	425.931	150.863	576.794
Түсімдер	3.005	-	3.005
Шетел валютасын қайта есептеу	1.450	-	1.450
2021 жылғы 31 желтоқсанға	430.386	150.863	581.249
Жинақталған тозу			
2020 жылғы 1 қаңтарға	(351.640)	(99.308)	(450.948)
Есептеу	(29.221)	(5.983)	(35.204)
Шетел валютасын қайта есептеу	(2.214)	-	(2.214)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(383.075)	(105.291)	(488.366)
Есептеу	(13.754)	(8.056)	(21.810)
Шетел валютасын қайта есептеу	(1.337)	-	(1.337)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	(398.166)	(113.347)	(511.513)
Қалдық құны			
2020 жылғы 31 желтоқсанға	42.856	45.572	88.428
2021 жылғы 31 желтоқсанға	32.220	37.516	69.736

8. ПАЙДАЛАНЫЛУЫ ШЕКТЕУЛІ АҚША ҚАРАЖАТЫ

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 990.827 мың теңге сомада (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 965.838 мың теңге) пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты «Блю Вотер Шиппинг Қазақстан» ЖШС-мен Консорциум туралы Келісім бойынша өз міндеттемелерінің лайықты түрде орындалуын қаржылық қамсыздандыру ретінде «Altyn Bank» АҚ-да («Қазақстанның Халық Банкі» АҚ ЕБ) ашылған Эскроу шотымен білдірілген, оның 215.900 мың теңгесі (500 мың АҚШ доллары) 2023 жылғы 1 тоқсанда қайтарылуы тиіс.

Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражатының 1.000 мың теңге сомасында қалған бөлігі Айназар әктас карьерін қалпына келтіру бойынша тарату қорын білдіреді.

<i>Мың теңгемен</i>	Валюта	Шектеуді алу күні	Пайыздық мөлшерлеме	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Altyn Bank» АҚ	АҚШ доллары	2023 жылғы ақпан	-	990.827	965.838
«Аль Хиял» Ислам банкі» АҚ	АҚШ доллары	2021 жылғы тамыз	3,02%	-	841.074
«Қазақстанның Халық банкі» АҚ	Теңге	2029 жылғы қаңтар	4%	1.000	1.000
Минусы: қысқа мерзімді бөлік				(774.927)	(1.596.457)
				216.900	211.455

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

9. ҚОРЛАР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Отын	540.916	417.731
Қосалқы бөлшектер	60.360	63.444
Әктас	4.486	4.486
Басқа да материалдар	114.667	128.265
Қорлар бойынша резерв	(156.270)	(117.769)
	564.159	496.157

Қорлар бойынша резервтегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарда	117.769	–
Есептеу	50.259	119.964
Есептен шығару	(11.758)	(2.195)
31 желтоқсанға	156.270	117.769

10. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да дебиторлық берешек былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Сауда дебиторлық берешек	9.749.179	9.433.580
Басқа да дебиторлық берешек	355.488	103.585
Минусы: күтілетін несиелік зиянды бағалау резерві	(3.909.972)	(670.634)
	6.194.695	8.866.531

Сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай сатып алушылармен шарттар бойынша түсімді мойындау нәтижесінде пайда болды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да дебиторлық берешек мына валюталарда білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	5.479.415	8.663.194
Теңге	685.486	181.871
Басқа да валютада	29.794	21.466
	6.194.695	8.866.531

Дебиторлық берешекті өтеудің орташа мерзімі 30 күнді құрайды. 2021 және 2020 жылдарда төленбеген қалдықтар бойынша пайыздар есептелмеді.

Күтілетін несиелік зиянға бағалау резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға күтілетін несиелік зиянға бағалау резерві	670.634	257.360
Бір жылға есептеу	3.192.665	402.097
Бағамдық айырма	46.673	11.177
31 желтоқсанға күтілетін несиелік зиянға бағалау резерві	3.909.972	670.634

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

10. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

Одан әрі сауда және басқа да дебиторлық берешектің мерзімдері бойынша талдау келтірілген:

2021 жылғы 31 желтоқсан	Төлем мерзімін ұзарту					120 күннен артық	Жиыны
	Ағымдағы	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн			
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,30%	0,01%	1,31%	16,94%	97,97%		
Дефолт кезінде есепті жалпы баланстық құн	5.774.365	74.861	243.846	50.447	3.961.148	10.104.667	
Күтілетін несиелік зиян	17.385	5	3.203	8.547	3.880.832	3.909.972	

2020 жылғы 31 желтоқсан	Төлем мерзімін ұзарту					120 күннен артық	Жиыны
	Ағымдағы	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн			
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,39%	1,28%	1,66%	18,31%	21,04%		
Дефолт кезінде есепті жалпы баланстық құн	4.604.653	669.336	992.258	2.224.593	1.046.325	9.537.165	
Күтілетін несиелік зиян	18.080	8.552	16.504	407.323	220.175	670.634	

11. БАСҚА ДА АЙНАЛЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да айналымдағы активтер былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
ҚҚС бойынша алдын ала төлем	731.640	354.625
Берілген аванстар	106.406	2.270.574
Басқа да салықтар бойынша алдын ала төлем	105.130	98.565
Келешек кезеңдердің шығыстары	26.757	47.384
Жұмыскерлердің берешегі	5.608	8.200
	975.541	2.779.348

12. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Банкте АҚШ долларында ақша қаражаты	3.722.242	8.332.789
Банкте теңгемен ақша қаражаты	583.028	490.681
Банкте басқа шетел валютасында ақша қаражаты	90.846	88.498
Банкте еуроақша қаражаты	2.935	37.168
	4.399.051	8.949.136

2021 жылы 3 айға дейін орналастыру мерзімі бар қысқа мерзімді депозиттерге есептелген пайыздық кірістер 42.175 мың теңге (2020 жылы: 127.892 мың теңге) болды (24-ескерпне).

13. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

2021 жылғы және 2020 жылғы 31 желтоқсанға жарғылық капитал толығымен төленді және былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	Иелік ету үлесі	Сомасы
ҚМГ ҰК	100	11.575.721
	100	11.575.721

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ дивидендтерді жариялаған жоқ және Бас компанияға төлеген жоқ (2020 жылы: 0 теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

14. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау бойынша міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Ең төменгі жалдау төлемдері		
Бір жыл ішінде	254	1.022.667
Ең аз жалдау төлемдерінің жиыны	254	1.022.667
Қаржылық шығыстарды шегере отырып	-	(19.648)
Ең аз жалдау төлемдерінің келтірілген құны	254	1.003.019
Ең аз жалдау төлемдерінің келтірілген құны		
Бір жыл ішінде	254	1.003.019
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	254	1.003.019

2017 жылғы шілдеде Топ «Al Hilal» Ислам Банкі» АҚ банкімен Топ ТШО компаниясына қызметтерді көрсету үшін пайдаланатын «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреушілермен білдірілген көлік құралдарын алуға арналған жалдау шартын жасады. Жалдау мерзімі 2021 жылғы 4 тамызда аяқталады. Топ «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреуіштерін жалдау бойынша міндеттемелерді орындады. Осылайша сүйреуіштер Топтың меншігіне өтті.

15. АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған қарыздар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Валюта	Өтеу мерзімі	Пайыздық мөлшерлеме	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
ҚМГ ҰК (27-ескертіле)	АҚШ доллары	2023 жылғы 23 қыркүйек	4,46%	18.941.339	21.439.893
Минусы: қысқа мерзімді бөлік				(2.632.253)	(2.567.130)
				16.309.086	18.872.763

2013 жылғы 13 қыркүйекте Топ ҚМГ ҰК-мен 4,46% тиімді пайыздық мөлшерлемемен 93.160 мың АҚШ доллары жалпы сомаға несиелік келісімді жасады. Қарыз AFRAMAX типтес «Алтай» және «Алатау» екі мұнай таситын танкерді сатып алу үшін «АТФ Банк» АҚ-нан алынған қарызды қайта қаржыландыру үшін берілді. 2018 жылғы наурызда, Топ жаңа өтеу кестесін белгілейтін несиелік келісімге қосымша келісімдер жасады. «Алтай» танкері үшін қарыздың негізгі борыш сомасын қайтару 2023 жылғы наурыз бен қыркүйекте 18.114 мың АҚШ доллары мөлшерінде екі бірдей төлеммен жүзеге асырылады, ал «Алатау» танкері үшін қарыздың негізгі борыш сомасын қайтару 2018 жылдың 25 қазанынан бастап 506 мың АҚШ доллары сомасында алты бірдей ай сайынғы төлемдермен жүзеге асырылады.

Қарыз талаптары бойынша қарыз бойынша сыйақы ай сайынғы негізде төленеді. 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бұл қарыз бойынша қаржылық шығыстар 905.804 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 1.005.121 мың теңге) болды (24, 27-ескертіле).

Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгеріс

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгерістерге мыналар кірді:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 1 қаңтар	Ақша ағындары	Пайыздарды төлеу	Басқасы	Бағамдық айырмадағы өзгеріс	Қаржылық шығыстар	2021 жылғы 31 желтоқсан
Алынған қарыздар	21.439.893	(3.011.392)	(907.508)	426	514.116	905.804	18.941.339
Жалдау бойынша міндеттемелер	1.003.019	(983.127)	(44.805)	326	5.342	19.499	254
	22.442.912	(3.994.519)	(952.313)	752	519.458	925.303	18.941.593

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

15. АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгеріс (жалғасы)

<i>Мың теңгемен</i>	2020 жылғы 1 қаңтар	Ақша ағындары	Пайыздарды төлеу	Басқасы	Бағамдық айырмадағы өзгеріс	Қаржылық шығыстар	2020 жылғы 31 желтоқсан
Алынған қарыздар	22.385.723	(3.129.479)	(1.007.189)	-	2.185.717	1.005.121	21.439.893
Жалдау бойынша міндеттемелер	4.618.185	(3.839.891)	(272.918)	-	315.886	181.757	1.003.019
Қаржы кепілдігі	2.003.093	(1.383.084)	(507.487)	(369.164)	325.839	(69.197)	-
	29.007.001	(8.352.454)	(1.787.594)	(369.164)	2.827.442	1.117.681	22.442.912

16. ШАРТ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарт бойынша міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдардың сатылуы үшін алынған аванстар	169.715	-
Тасымалдауды басқару қызметтері үшін алынған аванстар бойынша қаржы компоненті	-	22.820
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтері үшін алынған аванстар	-	4.729
	169.715	27.549
Қысқа мерзімді	169.715	27.549
Ұзақ мерзімді	-	-

Негізгі құралдарды жеткізу үшін алынған аванстар «Албашнефтепродукт» ЖШҚ-дан «Нұртау» мотор яхтасы мен пневмокаркас құрылысжайы үшін алынған алдын ала төлемді білдіреді.

17. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешек былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Тауарлар мен қызметтер үшін сауда кредиторлық берешек	4.746.781	3.948.652
Айналымнан тыс активтер үшін сауда кредиторлық берешек	285.941	467.315
Басқа да кредиторлық берешек	-	2.045
	5.032.722	4.418.012

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	4.089.591	2.990.916
Теңге	899.353	1.347.412
Еуро	11.288	39.056
Рубль	-	2.629
Басқалары	32.490	37.999
	5.032.722	4.418.012

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

18. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлер алдындағы берешек (оның ішінде демалыстар бойынша резерв)	91.992	356.890
Төленуге жататын басқа да салықтар	38.231	92.141
Төленуге жататын ҚҚС	9.931	9.878
Басқасы	65.520	237.389
	205.674	696.298

19. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін түсім былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Қызмет түрлері		
Шикі мұнайды тасымалдаудан түскен түсім	33.855.954	42.950.282
Құрғақ жүктерді тасымалдау	2.220.243	3.186.992
Мұнайды/жүктерді тасымалдау кезіндегі демерредж	1.227.799	2.400.670
Адрестік комиссиялар	864.939	955.061
Операциялық шығыстарды өтеу	602.773	526.026
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқарудан түскен түсім	81.234	8.479.621
Шарт міндеттемелері бойынша пайыздық кіріс	23.013	511.017
Басқасы	-	55.370
	38.875.955	59.065.039

Шикі мұнайды тасымалдаудан түскен түсім Каспий, Қара және Жерорта теңіздерінде тасымалдау қызметтерін көрсетумен байланысты болды. 2021 жылдың ішінде бұл қызметтерді негізгі сатып алушылар KMG Trading AG және Eurasian Trading and Shipping FZE болды.

2018-2021 жылдары Топ ТШО-мен жасалған келісім бойынша құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетті. Бұл қызметтерге басқару мен пайдалану қызметтері және жалға берілген өздігінен жүретін баржалар бойынша техникалық басқару қызметтері, сондай-ақ экипажды құрамдау жатады. 2021 жылы Топ модульдерді тасымалдау қызметтерін көрсетуді жалғастырды. 2020 жылы Топ «Барыс» пен «Бүркіт» кемелерінде модульдерді тасымалдау қызметтерін тиісінше 2020 жылғы 25 шілдеде және 2020 жылғы 11 тамызда аяқтады. 2021 жылғы қаңтарда «Сұңқар» кемесіне арналған шарт аяқталды.

Сервистік флот қызметтерін көрсетуден түскен түсім Топтың сүйреуші кемелерінің, жабдықтау кемелерінің, сондай-ақ жүктерді тасымалдайтын баржалардың қызметтерін көрсету қызметімен білдірілген.

Шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін қоспағанда, Топтың барлық қызметтері бойынша түсім уақыт кезеңінің ішінде танылады. Мәміле бойынша барлық тараптар қабылдаған және келісіп алған көлем мен Топ пен кеме жалдаушылар арасында жасалған шарттарда белгіленген тиянақталған тарифтерге сүйене отырып, шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және тасымалдау бойынша қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша түскен түсім.

2021 жылдың ішінде Топ 27.420 мың теңге (2020 жылы: 4.521.300 мың теңге) мөлшерінде жыл басына шарт бойынша міндеттемелер құрамына қосылған сомаларға қатысты түсімді мойындады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

20. ЖАЛҒА БЕРУДЕН ТҮСКЕН КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалдаудан түскен кіріс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Сүйреуіштерді, баржаларды операциялық жалға беруден түскен кірістер	1.841.379	12.211
Танкерлерді операциялық жалға беруден түскен кірістер	1.676.153	1.442.030
Құрғақ жүк таситын кемелерді операциялық жалға беруден түскен кірістер (ББЧ)	1.106.936	1.054.998
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен түскен кірістер (6-ескертпе)	168.603	200.305
Өздігінен жүретін баржаларды операциялық жалға беруден түскен кірістер	121.362	12.187.299
	4.914.433	14.896.843

2021 жылғы мамырда Топ «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреуіштерін «СпецМонтажСтрой» СК ЖШС-не операциялық жалға берді. 2018 жылы Топ SOCAR LOGISTICS DMMC операциялық жалға бес танкерді берді. 2020 жылғы сәуірде «Атырау», «Ақтөбе» және «Орал» танкерлерінің сатылуына орай жалдау тоқтатылды. Танкерлер 2021 жылғы наурызға дейін жалдауда болды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Алматы» және «Астана» танкерлері 2021 жылғы наурыздан бастап Eurasian Trading and Shipping FZE жалдауында, солар бойынша жалдау мерзімі 2022 жылғы желтоқсанда аяқталады. 2021 жылғы тікелей операциялық шығыстар 1.018.453 мың теңге (2020 жылы: 303.887 мың теңге) болды.

21. КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін көрсетілген қызметтердің өзіндік құны былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	34.029.752	39.261.877
Құрғақ жүктерді таситын кемелерді пайдалану шығыстары	1.649.243	2.482.448
Мұнайды/жүктерді тасымалдау кезіндегі демерредж	1.500.892	1.917.757
Сүйреуіштер мен баржаларды жалдау шығыстары	1.480.028	-
Танкерлерді жалдау	1.018.453	303.887
Жүктерді тасымалдау	982.571	1.668.880
Сервистік флот бойынша шығыстар	724.469	178.011
Құрғақ жүктерді тасымалдау үшін кемелерді жалдау	717.125	565.619
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке техникалық қызмет көрсету	166.455	155.427
Өздігінен жүретін баржаларды жалға беру	-	3.472.094
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқару	-	1.914.601
Басқасы	18.983	62.973
	42.287.971	51.983.574

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Танкерлердің кірепұлы	23.762.218	29.610.275
Кемелерге техникалық қызмет көрсету және басқару	5.943.534	7.042.031
Жағар май мен басқа да материалдар	3.366.324	3.056.201
Тозу және амортизация	3.276.366	3.936.607
Порт алымдары	3.021.970	3.423.670
Флотты жалдау	1.015.469	1.206.865
Жалақы және тиісті салықтар	710.932	817.567
Сақтандыру шығыстары	452.402	447.283
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке техникалық қызмет көрсету	143.631	138.933
Негізгі құралдарды жөндеу	142.599	447.464
Кемелерге агент қызметін көрсету	117.699	164.343
Табыс салығын қоспағанда, басқа да салықтар	98.134	26.739
Сүйреу қызметтері	76.159	-
Логистикалық қызметтер	-	835.926
Бөгде мамандардың қызметтері	-	414.328
Басқасы	160.534	415.342
	42.287.971	51.983.574

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

22. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Күтілетін несиелік зиян резервін есептеу	3.192.657	402.097
Жалақы және тиісті салықтар	1.225.472	1.182.597
Кәсіби қызметтер	270.408	314.981
Басқа салықтар	119.709	17.553
Жендеу және қызмет көрсету	91.262	101.668
Жалдау	66.378	64.833
Тозу және амортизация	58.071	71.142
Іссапар шығыстары	39.459	35.830
Мүшелік жарналар	30.816	33.297
Сақтандыру	18.712	33.825
Байланыс қызметтері	12.517	18.041
Банк комиссиялары	9.684	16.752
Материалдар	9.200	8.411
Өкілдік шығыстар	2.604	1.736
Өлеуметтік шығыстар	1.007	91.866
Қайырымдылық	-	479.645
Сыйлықақылар бойынша резерв	(82.505)	123.820
Басқасы	106.140	116.405
	5.171.591	3.114.499

23. БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін басқа да операциялық кірістер/(шығыстар) былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Шығыстарды өтеу	1.058.619	369.475
Басқа да ұзақ мерзімді активтердің шығуынан түскен кірістер	198.900	242.391
Айыппұлдар мен өсімақылардан болатын кірістер	861	2.214
Қаржылық кепілдік бойынша сыйақыларды есептен шығарудан түскен кіріс	-	69.197
Басқасы	387.071	387.375
	1.645.451	1.070.652
Негізгі құралдардың шығуынан болған зиян	(941.769)	-
Қорлар бойынша резервті есептеу	(50.259)	(119.964)
Үшінші тараптардың басқа да қызметтері	(250.955)	(316.266)
	(1.242.983)	(436.230)

24. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін қаржылық кірістер/(шығыстар) былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Пайыздық кіріс (12-ескертпе)	42.175	127.892
	42.175	127.892
Алынған қарыздар бойынша қаржылық шығыстар (27, 15-ескертпе)	(905.804)	(1.005.121)
Қаржылық жалдау міндеттемелері бойынша қаржылық шығыстар	(19.499)	(181.432)
Түсім әкелетін шарттар бойынша пайыздар	(321)	(67.379)
	(925.624)	(1.253.932)

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

25. ПАЙДА САЛЫҒЫ БОЙЫНША (ҮНЕМДІЛІК)/ШЫҒЫС

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайда салығы бойынша шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Пайдаға салынатын ағымдағы салық бойынша шығыс	306.665	1.012.275
Кейінге қалдырылған салық бойынша (үнемділік)/шығыс	(1.711.442)	779.548
Алдыңғы кезеңдер үшін пайдаға салынатын ағымдағы салықты түзету	30.707	22.744
	(1.374.070)	1.814.567

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайда салығы бойынша шығыстардың үнемділігімен бірге пайда салығының ресми мөлшерлемесі бойынша салық салынғанға дейінгі пайдаға қолданылатын пайда салығы бойынша шығыстардың салыстырылуы келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Салық салынғанға дейінгі (зиян)/пайда	(9.002.313)	7.512.028
Нормативтік салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша пайда салығы бойынша (үнемділік)шығыс	(1.800.463)	1.502.406
Жеңілдікпен салық салынатын елдерде тіркелген еншілес кәсіпорындардың залалы	534.936	25.896
Халықаралық кемелер тізілімінде тіркелген кемелер бойынша кірістер мен шығыстардан босатылған	(145.891)	(42.716)
Алдыңғы кезеңдер үшін пайдаға салынатын ағымдағы салықты түзету	30.707	22.744
Бухгалтерлік пайдада ескерілмеген ПБР бойынша салық салынатын кіріс	-	521.751
Дивидендтер бойынша кіріс	-	(345.561)
Басқа да тұрақты айырмалар	6.641	130.047
Пайда салығы бойынша (үнемділік)/шығыс	(1.374.070)	1.814.567

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін кейінге қалдырылған салық бойынша қозғалыс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы	2020 жылғы 31 желтоқсан	Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы	2019 жылғы 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер					
Шарт бойынша міндеттемелер	-	(6.871)	6.871	(648.924)	655.795
Жалдау үшін алынған аванстар	-	-	-	(148.838)	148.838
күтілетін несиелік зиянды бағалау резерві	776.036	641.992	134.044	100.860	33.184
Сыйлықақы төлемдері бойынша резерв	-	(50.376)	50.376	(20.362)	70.738
Басқа да есептеулер	52.803	2.898	49.905	30.552	19.353
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	828.839	587.643	241.196	(686.712)	927.908
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер					
Негізгі құралдар мен инвестициялық жылжымайтын мүлік	2.026.626	(1.123.799)	3.150.425	92.836	3.057.589
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	2.026.626	(1.123.799)	3.150.425	92.836	3.057.589
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттеме	1.197.787	(1.711.442)	2.909.229	779.548	2.129.681

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІК БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕ

2009 жылғы маусымда Топ Еуропалық Қайта Құру және Даму Банкінен (бұдан әрі – «ЕҚҚДБ») алынған қарыз бойынша «Маңғыстау Облысының Кеме жөндеу Зауыты» ЖШС (бұдан әрі – «МОКЖЗ») қауымдасқан компаниясының міндеттемелеріне қаржылық кепілдікті шығарды. Қаржылық кепілдік шартына сай МОКЖЗ берешекті уақтылы өтей алмаған жағдайда Топ МОКЖЗ берешегі сомасының 30%-ын (капиталға қатысу үлесіне пропорционалды) төлеуі тиіс.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МОКЖЗ ЕҚҚДБ берешегінің пайыздары мен негізгі сомаларын лайықты түрде төлей алмады, сондай-ақ қарызбен байланысты белгілі бір міндеттемелерді бұзды. Сондай-ақ, МОКЖЗ-дегі үлестің 50% иелік ететін «Топаз Энерджи» кепілдік келісімінен шықты. Осылайша, Топ пен «Балықшы» ЖШС арасындағы үлес тиісінше 30% және 20% мөлшерінде бөлінді. Нәтижесінде Топқа үлестің 60% тиесілі болды.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МОКЖЗ-нің ЕҚҚДБ алдындағы берешек сомасы 11.603.268 мың АҚШ доллары болды. 2013 жылғы 1 тамызда Топ «Балықшы» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 30%-ын сатты. Қаржылық кепілдік туралы шарттың талаптарына сай, Топтың қаржылық кепілдік бойынша міндеттемені ЕҚҚДБ келісімінсіз үшінші тараптарға беруге құқығы жоқ. Нәтижесінде, кепілдік бойынша құқықтар «Балықшы» ЖШС-не өтпеді және Топ бұрынғысынша үлестің 60%-ы үшін жауапкершілік көтереді.

2020 жылы ЕҚҚДБ шағымы бойынша Арбитраждық сотта тыңдаулар болды, мұнда ЕҚҚДБ наразылығы ішінара былайша қанағаттандырылды:

- 4.223.796 АҚШ доллары (кепілдік міндеттемелері бойынша негізгі борыш), сондай-ақ 2021 жылғы 22 маусымнан бастап міндеттемелер орындалғанға дейін мерзімі өткен әрбір күн үшін 543,29 АҚШ доллары мөлшеріндегі өсімақы;
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, бұл шығыстарды ЕҚҚДБ төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде 610.000 фунт стерлинг (ортақ тәртіппен, арбитражға шығындарды өтеу);
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, ЕҚҚДБ шығыстарын төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде пайыздарды есептей отырып, арбитраждың қаламақысын өтеу есебінен 51.670 фунт стерлинг;
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, ЕҚҚДБ шығыстарын төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде пайыздарды есептей отырып, LCIA қаламақысын төлеу есебінен 4.245,64 фунт стерлинг.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ қаржылық кепілдік бойынша барлық міндеттемелерді өтеді.

2020 жылы Топ Маңғыстау облысының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына «Балықшы» ЖШС-тен барлық төленген міндеттемелерді ЕҚДБ пайдасына өндіріп алу жөнінде хабарласты. Сот істерінің нәтижесінде Топ пен «Балықшы» ЖШС 2021 жылғы 6 шілдеге дейінгі мерзімде 2.555.360 мың теңге мөлшеріндегі соманы төлеу туралы бітімгерлік келісімге қол қойды.

2021 жылдың ішінде Топ «Балықшы» ЖШС-тің несиені төлей алу қабілетін талдау үшін компанияның қаржылық жағдайы туралы формалды ақпаратты алмады. Есепті күнге Топ «Балықшы» ЖШС-тің міндеттемелерді орындауының төмен ықтималдылығына байланысты дебиторлық берешекті мойындамады.

«Балықшы» ЖШС-тің өтініші бойынша Маңғыстау облысының мамандандырылған ауданаралық экономикалық соты ҚТКФ алдындағы міндеттемелердің орындалуын 2022 жылғы 1 қарашаға дейін мерзімін ұзартты. 2021 жылы бітімгерлік келісімнің шеңберінде Топ «Балықшы» ЖШС-тен 1.473 мың теңге мөлшерінде төлем алды.

27. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

Байланысты тараптарға Топтың негізгі басқарушы персоналы, Топтың негізгі басқарушы персоналына тікелей немесе жанама күйде едәуір үлес тиесілі болатын компаниялар, «ҚМГ» ҰК тобына кіретін компаниялар және «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ бақылайтын басқа да компаниялар кіреді.

Байланысты тараптармен мәмілелер міндетті түрде нарықтық талаптарға сәйкес жүзеге асырылмайтын тараптар арасында келісілген шарттарда жасалды. Жыл соңына өтелмеген қалдықтардың қамтамасыз етуі жоқ, олар пайызсыз болып табылады және есеп айырысулар, бұдан әрі көрсетілгенді қоспағанда, ақшалай жасалады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ байланысты тараптардың берешегіне қатысы бар дебиторлық берешектің күтілетін несиелік зиянын 3.852.463 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 618.921 мың теңге) мөлшерінде көрсетті. Мұндай бағалау байланысты тараптың қаржылық жағдайын және оның қызметі жүзеге асырылатын нарықты тексеру арқылы әрбір есепті кезеңде жүзеге асырылады.

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен елеулі мәмілелер, сондай-ақ 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына қалыптасқан қалдықтар төменде көрсетілген:

Кірістер

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS» АҚ	1.171.314	838.437
«Транстелеком» АҚ	11.701	13.138
«Құрық порты» ЖШС	3.766	-
Біріккен химиялық компания (KPI)	-	55.100
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«ҚазМұнайГаз Трейдинг АГ»	31.607.687	42.095.603
«Теңізшевройл» ЖШС	198.132	20.656.440
КМГ Кашаган Б.В.	-	46
Басқалары	65.784	128.277
	33.058.384	63.787.041

Сатып алу

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS SHIPPING» ЖШС («KTZ EXPRESS» АҚ ЕҰ)	3.713.379	1.043.100
«Ақтау Халықаралық Теңіз Сауда Порты ҰК» АҚ	271.056	271.286
«Транстелеком» АҚ	3.538	-
«Құрық порты» ЖШС	180	75.364
Басқалары	17.221	19.190
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«ҚазМұнайГаз Трейдинг АГ»	576.459	652.026
Vugon Shippng S.R.L	302.503	520.133
«ТеңізСервис» ЖШС	111.536	30.712
КМГ Кашаган Б.В.	-	(1.216)
Басқалары	15.348	5.828
	5.011.220	2.616.423

2021 жылы Топ Бекет Ата мен Түркістан құрғақ жүктерді таситын кемелерді KTZ Express Shipping-мен 3.046.978 мың теңге сомаға жасалған келісімге сай аванстық төлемдер есебінен алды.

Алынған қарыздар мен қаржылық шығыстар

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ		
Алынған қарыздар (15-ескертпе)	18.941.339	21.439.893
Қаржылық шығыстар (15, 24-ескертпе)	905.804	1.005.121

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Сауда және басқа да дебиторлық берешек пен берілген аванстар

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS» АҚ	111.121	159.883
«Ақтау Халықаралық Теңіз Сауда Порты ҰК» АҚ	9.147	27.304
«Құрық порты» ЖШС	2.812	–
«Транстелеком» АҚ	1.092	1.226
«KTZ EXPRESS SHIPPING» ЖШС («KTZ EXPRESS» АҚ ЕҰ)	–	2.135.296
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«ҚазМұнайГаз Трейдинг АГ»	4.404.792	745.853
«Теңізшевройл» ЖШС	3.822.669	7.542.464
Byron Shippng S.R.L	5.182	421
Басқалары	4.437	10.687
	8.361.252	10.623.134

Сауда және басқа да кредиторлық берешек пен алынған аванстар

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«ҚТЖ ҰК» АҚ	62.046	17.911
«Транстелеком» АҚ	330	330
Басқалары	1.181	668
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы және едәуір ықпалындағы компаниялар		
«ҚазМұнайГаз Трейдинг АГ»	78.156	5.472
«ТеңізСервис» ЖШС	12.520	11.209
«Теңізшевройл» ЖШС	–	34.226
Басқалары	1.853	7.096
	156.086	76.912

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушы персонал 3 адамнан (2020 жылы: 3 адам) тұрды. Қоса беріліп отырған жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептің жалпы және әкімшілік шығыстарына қосылған 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін негізгі басқарушы қызметкерлерге төленген жалпы сыйақы сомасы 171.074 мың теңгені (2020 жылы: 207.741 мың теңге) құрайды. 2021 жылы, негізгі басқарушы персоналға сыйақы негізінен жыл қорытындылары бойынша жалақы мен бонустан тұрады (2020 жыл: негізінен жалақы мен бонустан тұрады).

28. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Коронавирус пандемиясы мен нарық жағдайы

2020 жылғы наурыздан бастап, қор, валюта және тауар нарықтарында едәуір құбылмалылық, оның ішінде мұнай бағасының түсуі және теңгенің АҚШ доллары мен еуроға қатысты девальвациясы байқалды. Сонымен бірге, коронавирус пандемиясының (COVID-19) жақын арада болған жылдам таралуына орай, Қазақстан Республикасының үкіметі 2020 жылғы 16 наурызға дейінгі кезеңге төтенше жағдайды енгізді, ал содан кейін, ірі қалалардағы карантинді қоса, 2020 жылғы 15 мамырға дейін ұзартты, бұл іскерлік белсенділіктің деңгейі мен ауқымына айтарлықтай ықпалын тигізді. Кейіннен Қазақстан Республикасының үкіметі 2020 жылғы 5 шілдеден бастап 2020 жылғы 2 тамызға дейін карантиннің жаңа кезеңін енгізді.

Коронавирус пандемиясы жаһандық экономикалық дағдарысқа ұласты. Мұнай бағасының айтарлықтай азаюы дағдарыс салдары басқа салаларға қарағанда мұнай-газ саласы үшін бұдан да елеулі болады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Коронавирус пандемиясы мен нарық жағдайы (жалғасы)

Пандемияның барынша елеулі ықпалы 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы теңгенің АҚШ доллары мен еуроға қатысты бағамының төмендеуі болып табылады, бұл АҚШ долларындағы қарыздардың теріс бағамдық айырмасы бойынша шығыстардың ұлғаюымен білдірілді.

Топ өзгеріп жатқан микро- және макроэкономикалық жағдайлардың Топтың қаржылық жағдайы мен қызметінің нәтижелеріне әсер етуін саралады.

Салдарынан, басшылық ақша қаражатын жасайтын бірыңғай бірліктің шеңберінде Топтың негізгі құралдарының құнсыздануы мәніне тестілеуді өткізді. Топ қазіргі уақытта пандемияның санды әсерін пандемияның белгісіздігі мен ұзақтығына орай жеткілікті болатындай шынайылық дәрежесімен бағалауға болмайтындығын бағалады.

Басшылық ағымдағы жағдайларда Топ қызметінің тұрақтылығы мен өсімін қолдау үшін барлық қажетті шараларды қолға алып отырғанына сенімді. Топ жағдайды мұқият қадағалауын жалғастырады.

Салық салу

Қазақстандық салық, валюталық және кеден заңнамасы түрлі талқылауларға жол береді және жиі өзгеріп отырады. Топ басшылығының операцияларға және Топ қызметіне қатысты қолданылатын мұндай заңнаманы түсіндіруі тиісті органдармен даулануы мүмкін. Қазақстанда болған жуырдағы оқиғалар салық органдары заңнаманы түсіндіру және салық есептеулерін тексеру кезінде барынша қатаң ұстанымды алуы мүмкін екендігіне нұсқап отыр. Салдарынан, салық органдары бұрын шағым қойылмаған мәмілелер мен есепке алу әдістері бойынша шағымдар қоя алады. Нәтижесінде едәуір қосымша салықтар, өсімпұлдар мен айыппұлдар есептелуі мүмкін. Салық тексерулері тексеру жылының алдындағы қызметтің 5 (бес) күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда тексерулер бұдан да ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса шоғырландырылған қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды ХҚЕС-ке сәйкес көрсетуге қатысты пікірлер.

Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың түпкі сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Топ басшылығы 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнаманың тиісті ережелері оларға дұрыс түсіндірілді және салық, валюта мен кеден заңнамасының бөлігінде қабылданған Топтың ұстанымы дау бола қалған жағдайда сәтті қорғалады деп пайымдайды.

2016 жылдың ішінде 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген, Топқа ықпалын тигізетін салық заңнамасында өзгерістер болды. Атап айтқанда, заңды тұлғалардың Қазақстан Республикасының халықаралық кеме тізілімінде тіркелген кемелер еңбегімен тапқан жүктерді тасымалдаудан түскен кірістер бойынша пайда салығы 100%-ға азаяды. Бұл мұндай кемелер пайда салығынан босатылатындығын білдіреді. 2016 жылы Топ өз кемелерін Қазақстан Республикасының халықаралық кеме тізілімінде қайта тіркеді.

2018 жылы Топ бұл кемелерді жалға берді. Өйткені Топ бұл кемелердің жүктерді тасымалдау қызметін жүзеге асыруынан кірістерді алуды тоқтатты, пайда салығының 100%-ға азайтылуы бұдан былай қолданылмады. 2021 жылы Топ «Ақтау ТК», «Алматы ТК», «Астана ТК» танкерлері мен «Бекет Ата» және «Түркістан» құрғақ жүк таситын кемелер Қазақстан Республикасының халықаралық кемелер тізілімінде тіркелгеніне орай пайда салығынан босату талаптарын қолданды (2020 жылы кемелердің жалға берілуіне байланысты босату қолданылмады.)

Сот шағымдары

Әдеттегі қызметті жүзеге асыру барысында Топ сот шағымдарының немесе істерінің мәні болуы мүмкін. Басшылықтың пікірінше, қазіргі уақытта Топ қызметінің нәтижелеріне немесе оның қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер ете алатын ағымдағы қандай да бір сот істері немесе шағымдар жоқ.

Топ нақты жағдайларды ескере отырып елеулі міндеттемелердің пайда болуы ықтималдығын бағалайды және тиісті резервті өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігінде міндеттеменің пайда болуына әкеліп соқтыратын оқиғалар болады, ал тиісті міндеттеменің сомасы шынайы түрде айқындала алады деген жеткілікті ықтималдылық болғанда ғана көрсетеді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте сот шағымдары бойынша резервтер көрсетілмеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Сот шағымдары (жалғасы)

2020 жылғы 11 қыркүйекте Топ «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-тен Барыс, Бүркіт пен Сұңқар кемелеріне техникалық қызмет көрсету үшін ақша қаражатының өтелуіне арбитраждық іс бойынша рәсімдерді бастау туралы шағымын келесі талаптармен алды:

- Қазіргі уақытқа дейін есептелген және қарыз болған 10.492.723,98 АҚШ доллары мөлшеріндегі сомаларды және осы арбитраждық процесс бойынша шешім шығарылмайынша өтетін уақыт үшін есептелген барлық өзге сомаларды төлеу.
- Не, барлық кемелерге қатысты барлық бастапқы каспий ең аз мерзімі үшін тиесілі болатын соманы білдіретін 14.146.744,14 АҚШ доллары мөлшеріндегі сомаларды төлеу.
- Не, TMSA-ны бұзғаны үшін.

2021 жылғы маусымда Топ «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-мен келесі талаптарда Бітімгерлік келісімге қол қойды:

- Бітімгерлік келісім жасалған күннен бастап 21 күн ішінде Топ «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-не 5.761.082 АҚШ доллары мөлшеріндегі соманы төледі.
- Бітімгерлік келісім жасалған күннен бастап 21 күн ішінде Топ «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-не құрал-жабдық заттарын ұсынады.
- Бітімгерлік келісім жасалған күннен бастап 7 күн ішінде Топ ТШО-мен 199.736 АҚШ доллары мөлшерінде 2-фаза бойынша өтелмеген сомаларды төлеу туралы келіссөздерді бастайды, олар кейіннен «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-не төленеді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «BUE Kazakhstan Ltd.» ЖШС-мен болған төрелік сот Бітімгерлік келісімнің талаптарын орындау арқылы аяқталды.

Экологиялық мәселелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнама даму үдерісінде, сондықтан да тұрақты өзгерістерге ұшырады. Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасын бұзғаны үшін айыппұлдар өте қатаң болуы мүмкін. Заңнамада қолданылып жүрген ережелер, азаматтық талаптар немесе өзгерістерді өте қатаң түсіндіру нәтижесінде туындауы мүмкін әлеуетті міндеттемелер дұрыс бағалануы мүмкін емес. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді.

Келешек операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер – Топ жалға беруші ретінде

Топ өздігінен жүретін баржаларды, танкерлерді және офистік үй-жайларды операциялық жалға беру шарттарын жасады. Бұл жалдау шарттары 2 жылға дейінгі мерзімдерге жасалды. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау элементтерін қамтитын операциялық жалдау шарттары бойынша, сондай-ақ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша келешек кезеңдерде алынуға жататын ең аз жалдау ақысы мыналарды құрайды:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Бір жыл ішінде	3.320.714	713.890
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	-	-
Бес жылдан жоғары	-	-

29. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржы құралдары ақша қаражаты мен оның баламаларынан, қысқа мерзімді банк депозиттерінен, сауда және басқа да дебиторлық берешектен, сауда және басқа да кредиторлық берешектен, шаруашылық қызметті жүргізуден тікелей туындайтын алынған қарыздардан тұрады. Топ қаржы құралдарымен сауда жасаған жоқ.

Топ валюталық тәуекелге, несиелік тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырағыш. Топ басшылығы мұндай тәуекелдерді басқару процесін бақылайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

29. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Топта қаржылық құралдарға байланысты міндеттемелерді өтеуге қажетті қаражат алуға туындайтын қиындықтар тәуекелі. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Топ ақшалай қаражаттардың дефициті тәуекеліне бақылау жасайды. Бұл құрал қаржылық инвестицияларды және қаржы активтерін өтеу мерзімін ескереді.

Келесі кестеде келісімшартты дисконтталмаған төлемдердің негізінде 2021 жылғы 31 желтоқсанға Топтың қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімдері бойынша жиынтық деректер келтірілген.

<i>Мың теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға						
Алынған қарыздар	-	868.510	2.561.707	17.101.953	-	20.532.170
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	254	-	-	-	254
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	3.691.038	1.341.474	210	-	-	5.032.722
	3.691.038	2.210.238	2.561.917	17.101.953	-	25.565.146
2020 жылғы 31 желтоқсанға						
Алынған қарыздар	-	875.072	2.582.704	20.014.691	-	23.472.467
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	351.608	670.805	254	-	1.022.667
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	3.004.381	1.413.631	-	-	-	4.418.012
	3.004.381	2.640.311	3.253.509	20.014.945	-	28.913.146

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны шетел валюталары бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Топтың валюталық тәуекелге ұшырағыштығы бірінші кезекте АҚШ доллары мен еуроға білдірілген Топтың қарыздары бойынша берешекпен және сауда кредиторлық берешекпен білдірілген. Осылайша, валюта бағамдарының өзгерісі Топтың жекелеген қаржылық жағдайына айтарлықтай ықпал ете алады.

Төмендегі кестеде Топтың 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салық салынғанға дейінгі табысының (ақша активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы өзгерістерінің салдарынан) басқа да өзгермелілердің өзгермеуі кезінде негізді түрде болжауға болатын АҚШ доллары мен еуроның айырбас бағамының өзгеруіне сезімталдылығы көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан		2020 жылғы 31 желтоқсан	
	Айырбас бағамының ұлғаюы/(азаяуы)	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері	Айырбас бағамының ұлғаюы/(азаяуы)	Салық салынғанға дейін зиянға әсері
АҚШ доллары	+13,00%	(1.666.719)	+14,00%	(927.826)
	-10,00%	1.282.091	-11,00%	729.006
Еуро	+13,00%	(2.839)	+14,00%	(264)
	-10,00%	2.184	-11,00%	208

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

29. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел, негізінен, ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша, сондай-ақ, өтелмеген дебиторлық берешек пен расталған операцияларды қоса алғанда, клиенттерге қатысты туындайды. Банктер мен қаржы мекемелеріне қатысты, тек рейтингісі жоғары мекемелер ғана қабылданады. Топ өз қызметтерін тек қаржылық жағдайы тұрақты және тиісті несие тарихы бар бірнеше ірі сатып алушыларға ғана көрсетеді. Күтілетін несиелік зиянға бағалау резервтерін шегере отырып, ақша қаражаты мен оның баламаларының және дебиторлық берешектің баланстық құны несиелік тәуекелге ұшырағыштықтың максималды сомасын білдіреді. Топтың ішкі рейтингтерді тағайындау және контрагенттерге несие лимиттерін белгілеу саясаты жоқ.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құн тарату кезіндегі мәжбүрлеп сату немесе өткізу мәмілелерінен басқа, нарықтық талаптарда мұндай мәмілені жасағысы келетін және ол жайында білетін тараптар арасындағы ағымдағы мәмілеге айырбасталуы мүмкін құралдың сомасы ретінде айқындалады.

Қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін ұқсас несиелік тәуекел мен талаптары бар қаржылық құралдар үшін өтеуге дейін қалған уақыт кезеңі ескеріле отырып нарықтық пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының моделі қолданылады. Әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін активтер мен міндеттемелер жағдайында, келешек ақша ағындары Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (ҚРҰБ) жариялайтын статистиканың негізінде ұқсас өтеу мерзімдерімен қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларының, қысқа мерзімді банк депозиттерінің, сауда және басқа да дебиторлық берешектің, сауда кредиторлық берешектің баланстық құны осы құралдардың қысқа мерзімді сипатының салдарынан шамамен олардың әділ құнына тең болды. 4,6% нарықтық мөлшерлеме бойынша алынған қарыздардың әділ құны 19.370.800 мың теңгеге (2020 жыл: 5,7% мөлшерлемесімен 22.084.902 мың теңге).

Капиталды басқару

Берешек пен капиталдың балансын оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қағидатын қолдау үшін Топ өз капиталын басқарады.

Топтың капиталын басқару қатысушының капиталын басқару стратегиясына қатаң тәуелді болады. Капиталды басқару жөніндегі шешімдердің көпшілігі қатысушының тиісті комитеттерімен келісе отырып қабылданады. Капиталдың құрылымын қолдау немесе түзету үшін қатысушы Топтың жарғылық капиталын ұлғайта алады және/немесе Топқа барлық елеулі сыртқы қарыздарға кепілдіктер бере отырып, үшінші тараптардан қарызға қаржыландыруды алуға уәкілеттік бере алады.

30. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында сұйытылған табиғи газдың бөлшек бағасының едәуір өсуімен байланысты наразылық акциялары басталды. Бұл наразылық шерулері басқа да қалаларға таралып, тәртіпсіздіктерге, мүліктің зақымдануына және адамдардың өліміне әкеп соқтырды. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төтенше жағдайды енгізу туралы жариялады.

Жоғарыда аталған наразылықтардың және төтенше жағдайдың енгізілуі нәтижесінде Қазақстан Президенті, салық заңнамасына өзгерістер енгізуді, қаржылық тұрақтылықты қолдау шараларын енгізуді, инфляция деңгейі мен теңгенің айырбастау бағамын бақылауды және тұрақтандыруды қоса алғанда, ықтимал шаралар туралы бірқатар жария мәлімдемелер жасады.

2022 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша төтенше жағдайдың күші жойылды. Қазіргі уақытта «Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС-тің Үкімет қабылдауы мүмкін кез келген жаңа шаралар «Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС-тің қаржылық жағдайына қалайша ықпал ете алатындығын, егер ондайлар болса, немесе жоғарыда аталған наразылықтар мен төтенше жағдайдың енгізілуі Қазақстан экономикасына қандай ықпалын тигізетіндігін санмен бағалауға мүмкіндігі жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

30. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР (жалғасы)

2022 жылғы ақпанда Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы қақтығыстың салдарынан Ресей Федерациясына қарсы көптеген батыс елдері тарапынан көп санкциялар жарияланды. Бұл санкциялар Ресей Федерациясына теріс экономикалық әсер етуге бағытталған.

Геосаяси шиеленістің өсуіне орай 2022 жылғы ақпаннан бастап қор және валюта нарықтарында құбылмалылықтың едәуір өсімі, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңге бағамының айтарлықтай төмендеуі байқалады.

Топ бұл оқиғаларды есепті кезеңнен кейінгі түзетпейтін оқиғалар ретінде қарастырады, әрі оның сандық әсерін ағымдағы сәтке жеткілікті болатындай сенімділікпен бағалау мүмкін емес.

Қазіргі уақытта Топ басшылығы өзгеріп жатқан микро- және макроэкономикалық жағдайлардың Топтың қаржылық жағдайы мен қызметінің нәтижелеріне ықтимал әсер етуін саралауда.